

JATKUVAN OPPIMISEN SANASTO

(luonnos)

Sisällysluettelo

Käsittekaavioluettelo.....	3
Esipuhe.....	4
Sanaston rakenne ja merkinnät.....	5
Käsitteet, määritelmät ja termit.....	5
Sanaston rakenne.....	5
Termitietueen rakenne.....	5
Käsittekaavioiden tulkinta.....	7
1 Koulutustoiminta.....	9
2 Koulutus.....	12
2.1 Koulutus (1) luonteen, koulutusasteen ja koulutuslajin mukaan.....	13
2.2 Koulutus (1) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan.....	15
2.3 Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	17
2.4 Työvoimakoulutus.....	19
2.5 Työelämässä oppiminen.....	23
3 Osaamiskokonaisuuksia.....	27
4 Opetus, ohjaus ja valmennus.....	30
5 Oppiminen.....	33
6 Osaaminen ja kyvykkyys sekä osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.....	36
7 Pätevyys ja kelpoisuus.....	39
8 Todistus.....	41
Hakemisto.....	44

Käsitekaavioluettelo

Käsitekaavio 1. Koulutustoiminta.....	10
Käsitekaavio 2. Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja koulutuslajin mukaan sekä koulutus (2).....	14
Käsitekaavio 3. Koulutus (1) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan.....	17
Käsitekaavio 4. Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	19
Käsitekaavio 5. Työvoimakoulutus.....	24
Käsitekaavio 6. Työelämässä oppimisen muotoja.....	32
Käsitekaavio 7. Osaamiskokonaisuuksia.....	36
Käsitekaavio 8. Opetus, ohjaus ja valmennus.....	42
Käsitekaavio 9. Oppiminen.....	48
Käsitekaavio 10. Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.....	53
Käsitekaavio 11. Pätevyys ja kelpoisuus.....	56
Käsitekaavio 12. Todistuksia.....	59

Esipuhe

Jatkuvan oppimisen sanastohanke on vuonna 2020 käynnistynyt, opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteinen hanke, jonka taustalla on pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukainen jatkuvan oppimisen uudistamisen parlamentaarinen hanke. Jatkuvan oppimisen uudistaminen edellyttää opetushallinnon ja työhallinnon välistä vuoropuhelua, ja sen mahdollistamiseksi puolestaan tarvitaan yhteisten käsitteiden määrittelyä, harmonisointia ja termeistä sopimista, siis terminologista sanastotyötä. Sanastotyön tuloksena on syntynyt Jatkuvan oppimisen sanasto.

Jatkuvan oppimisen sanasto keskittyy jatkuvan oppimisen järjestelmän nykytilaa koskeviin käsitteisiin; tulevaan tavoitetilaa liittyvät käsitteet nähdään tarpeellisiksi määrittellä mahdollisessa jatkohankkeessa.

Jatkuvan oppimisen sanastossa esitetään termitietueina ja käsittekaavioina noin 60:n jatkuvaan oppimiseen liittyvän käsitteen tiedot. Käsitteiden sisältö kuvataan määritelmien ja niitä täydentävien lisätietojen avulla. Suomenkielisistä termeistä annetaan suositukset. (Ruotsin- ja mahdollisesti englanninkielisiä vastinetermejä täydennetään mahdollisessa jatkohankkeessa.) Käsitteiden välisiä suhteita havainnollistetaan käsittekaavioiden avulla.

Jatkuvan oppimisen sanasto on tarkoitettu apuvälineeksi ensisijaisesti jatkuvan oppimisen uudistuksen toimijoille niin opetushallinnossa kuin työhallinnossakin: tavoitteena on, että käsitteitä voidaan käyttää yhdenmukaisesti paitsi viestinnässä myös palveluiden suunnittelussa, säädösvalmistelussa ja tietoarkkitehtuurityössä. Yleisemmin sanastosta toivotaan olevan hyötyä myös muille työhön ja oppimiseen liittyviä käsitteitä ja termejä käyttäville ja käsitteiden määritelmiä tarvitseville eli muun muassa tietojärjestelmien ja palveluiden kehittäjille, tiedottajille, toimittajille ja kääntäjille. Sanasto edistää myös julkisen hallinnon tietojen yhteentoimivuutta.

Jatkuvan oppimisen sanaston laatineen sanastotyöryhmän kokoustyöskentelyyn ovat osallistuneet seuraavat asiantuntijat:

Lara Anastasiou, CSC – Tieteen tietotekniikan keskus oy (vuonna 2020)

Marjut Anderson, CSC – Tieteen tietotekniikan keskus oy (2021)

Mikko Hartikainen, Opetushallitus (2020)

Maarit Hildén, Uudenmaan ELY-keskus (2020)

Tero Huttunen, opetus- ja kulttuuriministeriö (2020–2021)

Ilmari Hyvönen, opetus- ja kulttuuriministeriö (2020–2021)

Jonna Korhonen, opetus- ja kulttuuriministeriö (2020–2021)

Tomi Kytölä, opetus- ja kulttuuriministeriö (2020–2021)

Mira Piironen, Uudenmaan TE-toimisto (elokuusta 2021)

Harry Pulliainen, KEHA-keskus (2020–2021)

Kirsi-Marja Putkonen, KEHA-keskus (2020–2021)

Taina Riikonen, Uudenmaan TE-toimisto (2020)

Tuula Sumkin, Opetushallitus (2020–2021)

Totti Tuhkanen, Turun yliopisto (2020–2021)

Markku Virtanen, työ- ja elinkeinoministeriö (2020–2021)

Riina Kosunen, Sanastokeskus, terminologi (2020–2021).

Sanaston laatimiseen tarvittun terminologisen työn ovat rahoittaneet opetus- ja kulttuuriministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö.

Sanaston rakenne ja merkinnät

Käsitteet, määritelmät ja termit

Sanaston lähtökohtana on ollut luotettavien määritelmien, käsitejärjestelmien ja termisuositusten tuottaminen. Siksi sanasto on laadittu systemaattisesti, terminologisten periaatteiden ja menetelmien mukaisesti, jotka on määritelty ISO/TC 37:n (International Organization for Standardization/Technical Committee 37 Language and terminology) laatimissa kansainvälisissä standardeissa.

Terminologiselle sanastotyölle on ominaista käsitekeskeisyys. Siinä missä sanakirjat tarkastelevat sanoja ja niiden merkityksiä, terminologisten sanastojen lähtökohtana ovat käsitteet ja niiden väliset suhteet.

Käsitteet ovat ihmisen mielessään muodostamia ajatusmalleja, jotka vastaavat tiettyjä todellisuuden kohteita, niin sanottuja tarkoitteita. **Tarkoitteilla** on erilaisia ominaisuuksia. Näistä ominaisuuksista muodostettuja ajatusmalleja kutsutaan käsitepiirteiksi. Käsitteen sisältö muodostuu joukosta erilaisia käsitepiirteitä, joista olennaiset ja erottavat kuvataan **määritelmän** avulla. Terminologiset määritelmät on kirjoitettu sellaiseen muotoon, että niiden avulla voidaan tunnistaa kunkin käsitteen paikka käsitejärjestelmässä. **Termit** puolestaan ovat käsitteiden nimityksiä, joiden avulla voidaan lyhyesti viitata käsitteen koko sisältöön.

Sanaston rakenne

Sanasto on ryhmitelty **aiheemmukaisesti** jäsenneltyihin lukuihin, joissa toisiinsa liittyvät käsitteet on pyritty sijoittamaan lähekkäin.

Aakkosellinen hakemisto löytyy sanaston lopusta. Siinä käytetty numerointi viittaa käsitteen numeroon sanastossa. Hakemistoon on poimittu suositettavien ja hylättävien termien lisäksi muita hakusanoja, jotka liittyvät läheisesti tiettyyn käsitteeseen. Muut hakusanat viittaavat siihen käsitteeseen ja sen numeroon, jonka yhteydessä kyseistä termiä käsitellään.

Termitietueen rakenne

Käsitteet on esitetty sekä numeroituina termitietueina että käsitejärjestelmiä kuvaavina kaavioina. Käsitekaaviot ja termitietueet on tarkoitettu toisiaan tukeviksi esitysmuodoiksi. Kaikki sanaston käsitteet eivät ole mukana kaavioissa.

Termitietueessa käsitteelle annetaan ensin **termit**. Jos käsite on määritelty, termien jälkeen seuraa **määritelmä** ja mahdolliset määritelmää täydentävät lisätiedot eli **huomautukset**. Käsitteet on numeroitu juoksevasti. Alla on sanastosta poimittu termitietue ja siinä käytettyjen merkintöjen selitykset:

Termitietueen merkintä	Merkinnän selitys
23	käsitteen numero
työpaikalla järjestettävä koulutus; työssäoppiminen	suomenkieliset termit; suositettava termi ensimmäisenä ja sen jälkeen sallittavat synonyymit
ei: työharjoittelu (vanhentunut)	hylättävä termi; tarkoittaa eri asiaa kuin suositettava termi eikä sitä pitäisi käyttää tässä merkityksessä tai termi on kielenvastainen tai vanhentunut
<i>koulutus (1)</i> , jossa opiskelijan osaamisen hankkiminen tapahtuu pääosin työelämässä käytännön työtehtävien yhteydessä	määritelmä; alkaa pienellä kirjaimella, ei pistettä lopussa; kursivointi viittaa sanastossa määriteltyyn käsitteeseen
huomautus Työpaikalla järjestettävä koulutus voi olla opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan rahoittamaa ja ohjaamaa ammatillista koulutusta tai työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan rahoittamaa ja ohjaamaa <i>koulutusta (1)</i> .	huomautus; normaali virke, erotettu määritelmästä sisennyksellä; antaa lisätietoa käsitteestä, esimerkkejä, tietoa termien käytöstä yms.
Käsitekaavio: <i>Työelämässä oppimisen muotoja</i>	viittaus käsitekaavioon, jossa käsite esiintyy

Kooste kaikista käsitteiden yhteydessä sanasto-osuudessa käytetyistä merkintätavoista:

Termitietueen merkintä	Merkinnän selitys
lihavointi	suomenkieliset termit; suositettava termi ensimmäisenä ja sen jälkeen sallittavat synonyymit
<i>kursivoitu linkki</i>	(määritelmässä tai huomautuksessa) kursivoitu termi viittaa sanastossa määriteltyyn käsitteeseen; termi toimii sähköisessä versiossa linkkinä
kursivoimaton linkki	(määritelmässä tai huomautuksessa) teksti toimii linkkinä sanaston ulkopuoliseen kohteeseen
(1)	(suluissa oleva numero termin perässä) homonyymi; sanastossa on useita kirjoitusasultaan samanlaisia termejä, joilla on eri merkitys, esim. koulutus (1) ja koulutus (2)
mieluummin kuin:	ei-suositettava termi; termin käyttöä ei suositeta esimerkiksi kielellisistä syistä (kuten vierasperäisyyden vuoksi)
ei:	hylättävä termi; tarkoittaa eri asiaa kuin suositettava termi eikä sitä pitäisi käyttää tässä merkityksessä tai termi on kielenvastainen tai vanhentunut
(uudistermi)	(teksti kaarisuluissa termin perässä) termiehdotus
(vanhentunut)	(teksti kaarisuluissa termin perässä) termi on vanhentunut
pl	termiä käytetään monikkumuotoisena
adj.	termin sanaluokka on adjektiivi
verbi	termin sanaluokka on verbi
<	termi viittaa määriteltyä käsitettä laajempaan käsitteeseen
>	termi viittaa määriteltyä käsitettä suppeampaan käsitteeseen
~	termi viittaa hieman määritellystä käsitteestä poikkeavaan käsitteeseen, mutta siitä ei kuitenkaan voi sanoa, että se olisi laajempi tai suppeampi kuin määritelty käsite
(vanhentunut)	(teksti kaarisuluissa käsitteen numeron alla) käsite on vanhentunut
<ammatillinen koulutus>	(teksti kulmasuluissa käsitteen numeron alla) ala, jolle määritelmä on rajattu tai jonka näkökulmasta määritelmä on kirjoitettu
<työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla>	(teksti kulmasuluissa termin perässä) täsmennys termin käyttöalasta tai tapauksista, joissa termiä voidaan käyttää
Käsitekaavio:	viittaus yhteen tai useampaan käsitekaavioon, jossa käsite esiintyy; käsitekaavion nimi toimii sähköisessä versiossa linkkinä

Käsitekaavioiden tulkinta

Käsitekaaviot havainnollistavat käsitteiden välisiä suhteita ja auttavat hahmottamaan kokonaisuuksia. Sanastossa esiintyy terminologisia käsitesuhteita, joita on kuvattu UML:n (Unified Modeling Language) mukaisilla merkintätavoilla (ks. ISO 24156-1 Graphic notations for concept modelling in terminology work and its relationship with UML – Part 1: Guidelines for using UML notation in terminology work). Seuraavan sivun kaaviossa on annettu esimerkkejä käsitesuhteiden kuvaamisesta.

Käsitteen merkitseminen kaavioon

- sanasto-osuudesta käsitteen tiedoista on poimittu kaavioon käsitteen numero, ensimmäinen suositettava termi, mahdollinen homonyymin numero kaarisuluissa ja määritelmä
- lihavoimaton termi on kaaviossa helpottamassa kaavion tulkintaa, mutta sitä ei ole määritelty sanastossa

Hierarkkinen suhde (kolmioon päättyvä viiva \rightarrow)

- vallitsee laajemman yläkäsitteen (todistus (1)) ja sitä suppeamman alakäsitteen (*työtodistus* ja *pätevyystodistus*) välillä
- alakäsite sisältää kaikki yläkäsitteen piirteet sekä vähintään yhden lisäpiirteen, mutta sitä vastaa suppeampi joukko tarkoitteita kuin yläkäsitettä
- alakäsite voidaan ajatella yläkäsitteen erikoistapaukseksi
- kolmion kärki osoittaa yläkäsitteeseen

Koostumussuhde (vinoneliöön päättyvä viiva \diamond)

- alakäsitteet ovat osia yläkäsitteenä olevasta kokonaisuudesta
- yläkäsitteen piirteet eivät sisälly alakäsitteeseen kuten hierarkkisessa käsitejärjestelmässä
- esimerkiksi *osaamisen tunnistamis- ja tunnustamisprosessi* koostuu osista *osaamisen tunnistaminen* ja *osaamisen tunnustaminen*
- vinoneliö kiinnittyy yläkäsitteeseen
- koostumussuhteen osien määrää voidaan tarvittaessa kuvata seuraavilla merkinnöillä:
 - 1..* ilmaisee sitä, että yläkäsite koostuu yhdestä tai useammasta alakäsitettä vastaavasta osasta
 - 2..* ilmaisee sitä, että yläkäsite koostuu kahdesta tai useammasta alakäsitettä vastaavasta osasta

Assosiativinen suhde (viiva ilman symbolia)

- käsitesuhde, jota ei voida luokitella hierarkkiseksi eikä koostumussuhteeksi (esim. ajalliset, paikalliset, toiminnalliset, välineelliset sekä alkuperään ja syntyyn liittyvät suhteet)
- assosiativisen suhteen tyyppi käy yleensä ilmi määritelmän kielellisestä muodosta
- esimerkiksi *työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja työpaikalla järjestettävän ohjauksen* välillä on assosiativinen suhde: työpaikalla järjestettävää ohjausta annetaan työpaikalla järjestettävän koulutuksen yhteydessä

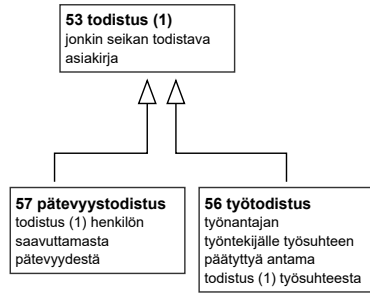
Moniulotteinen käsitejärjestelmä (viiva, jonka yhteyteen on tekstillä merkitty jaotteluperuste)

- yläkäsitteestä päästään erilaisiin alakäsitevalikoimiin eli ulottuvuuksiin käyttämällä eri jaotteluperusteita
- yhteen ulottuvuuteen kuuluvat eli yhden jaotteluperusteen mukaiset (kaaviossa saman jaotteluperusteen alle merkityt) alakäsitteet eivät voi yhdistyä uudeksi käsitteeksi (esimerkiksi *markkinaehtoinen koulustoiminta* ei voi olla *yhteiskunnan tukemaa koulustoimintaa*)
- eri ulottuvuuksiin kuuluvia eli eri jaotteluperusteiden alla olevia alakäsitteitä voidaan yhdistää uusiksi käsitteiksi (esimerkiksi *koulutuslainsäädännössä säännelty koulustoiminta* voi olla *markkinaehtoista koulustoimintaa*)
- jaotteluperusteen nimitys on usein merkitty viivan yhteyteen (esimerkiksi *koulustoiminta* on jaettu alakäsitteisiin yhtäältä sen mukaan, onko sitä säännelty koulutuslainsäädännöllä ja toisaalta rahoitusperiaatteen mukaan)

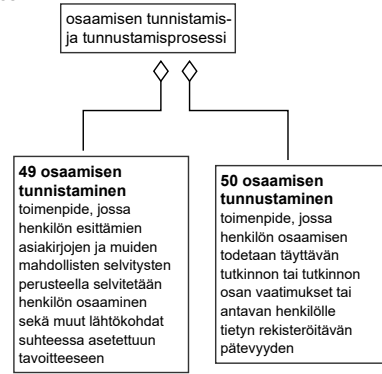
Täydentävä tieto (katkoviiva - - -)

- katkoviivoilla merkitään käsitesuhteet, jotka eivät käy ilmi määritelmien sanamuodoista (esimerkiksi käsitteiden *työpaikalla järjestettävä koulutus* ja *työpaikalla oppiminen* välinen assosiativinen suhde on merkitty katkoviivalla, koska työpaikalla järjestettävän koulutuksen määritelmässä ei viitata suoraan työpaikalla oppimiseen eikä päinvastoin)
- katkoviivoilla kuvatut käsitesuhteet täydentävät määritelmiä ja tukevat käsitteiden ymmärtämistä (*ammatinvalinta- ja uraohjauksen* voidaan ajatella sisältävän *ohjausta*, vaikkei koostumussuhde käy ilmi käsitteiden määritelmistä)
- katkoviivalla voidaan merkitä niin hierarkkinen suhde, koostumussuhde kuin assosiativinen suhdekin

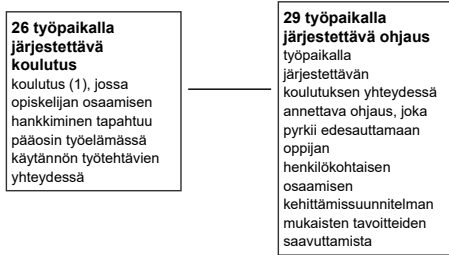
HIERARKKINENSUHDE

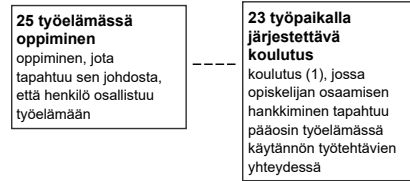
KOOSTUMUSSUHDE

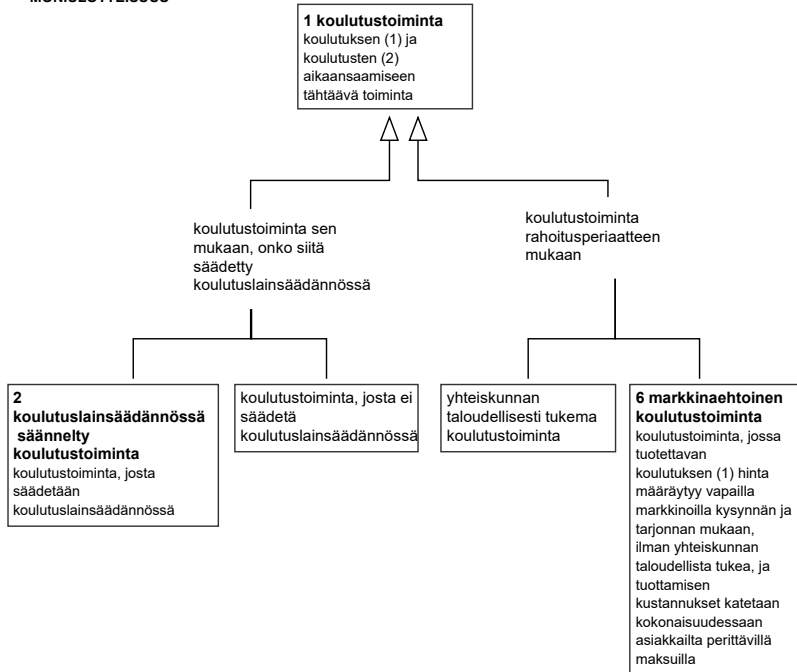
ASSOSIATIIVINEN SUHDE

TÄYDENTÄVÄ TIETO

MONIULOTTEISUUS

1 Koulutustoiminta

1

koulutustoiminta

määritelmä

koulutuksen (1) ja *koulutusten (2)* aikaansaamiseen tähtäävä toiminta

huomautus

Koulutustoiminta kattaa toiminnan, jolla yhteiskunnassa aikaansaadaan *koulutusta (1)* riippumatta järjestäjästä, rahoittajista, osallistujista ja muista vastaavista seikoista.

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

2

koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

määritelmä

koulutustoiminta, josta säädetään *koulutuslainsäädännössä*

huomautus

Koulutuslainsäädännössä säännellyn koulutustoiminnan toteuttamista tuetaan julkisin varoin.

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

3

koulutuslainsäädäntö

määritelmä

niiden säädösten kokonaisuus, jotka sisältävät säännöksiä *koulutuksesta (1)* tai *koulutuksista (2)* ja niiden järjestämisestä tai sisällöstä

huomautus

Koulutuslainsäädäntö voidaan jakaa opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön ja muiden hallinnonalojen koulutuslainsäädäntöön.

Säädöksellä tarkoitetaan tekstikokonaisuutta, joka sisältää julkisen vallan antamia yleisesti noudatettaviksi tarkoitettuja säännöksiä. Säädöksiä ovat esimerkiksi lait ja asetukset sekä viranomaisten antamat oikeussäännöt.

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

4

opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

määritelmä

koulutustoiminta, josta säädetään opetushallinnon alan *koulutuslainsäädännössä*

huomautus

Opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön sisältyvät lait ja asetukset valmistelee valtioneuvostolle ja eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriö.

Opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön sisältyy esimerkiksi varhaiskasvatusta, yleissivistävää koulutusta (esi- ja perusopetus, lukiokoulutus, vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus), ammatillista koulutusta ja korkeakoulutusta koskeva lainsäädäntö.

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

5

muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

määritelmä

koulutustoiminta, josta säädetään muun hallinnonalan kuin opetushallinnon *koulutuslainsäädännössä*

huomautus

Muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädäntöön sisältyvät lait ja asetukset valmistelee valtioneuvostolle ja eduskunnalle Ahvenanmaan maakuntahallitus tai muu ministeriö kuin opetus- ja kulttuuriministeriö.

Esimerkkejä muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännöstä ovat

- Ahvenanmaan maakuntalaki Ahvenanmaan korkeakoulusta (Högskolan på Åland) annetun maakuntalain muuttamisesta
- puolustusministeriön hallinnonalalle kuuluva laki Maanpuolustuskorkeakoulusta (1121/2008)
- sisäministeriön hallinnonalalle kuuluvat laki Poliisiammattikorkeakoulusta (1164/2013) ja laki Pelastusopistosta (607/2006)
- työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle kuuluvat laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012) siltä osin kuin se säätelee työ- ja elinkeinohallinnon hankkimaa *työvoimakoulutusta* ja laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) siltä osin kuin se säätelee työ- ja elinkeinohallinnon työvoimakoulutuksena hankkimaa *kotoutumiskoulutusta*
- oikeusministeriön hallinnonalalle kuuluva laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta (1316/2006)
- liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle kuuluva laki liikenteen palveluista (320/2017), jossa säädetään muun muassa erilaisiin kuljetustehtäviin liittyvästä *koulutuksesta* (1).

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

6

markkinaehtoinen koulutustoiminta

määritelmä

koulutustoiminta, jossa tuotettavan *koulutuksen* (1) hinta määräytyy vapailla markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan, ilman yhteiskunnan taloudellista tukea, ja tuottamisen kustannukset katetaan kokonaisuudessaan asiakkailta perittävillä maksuilla

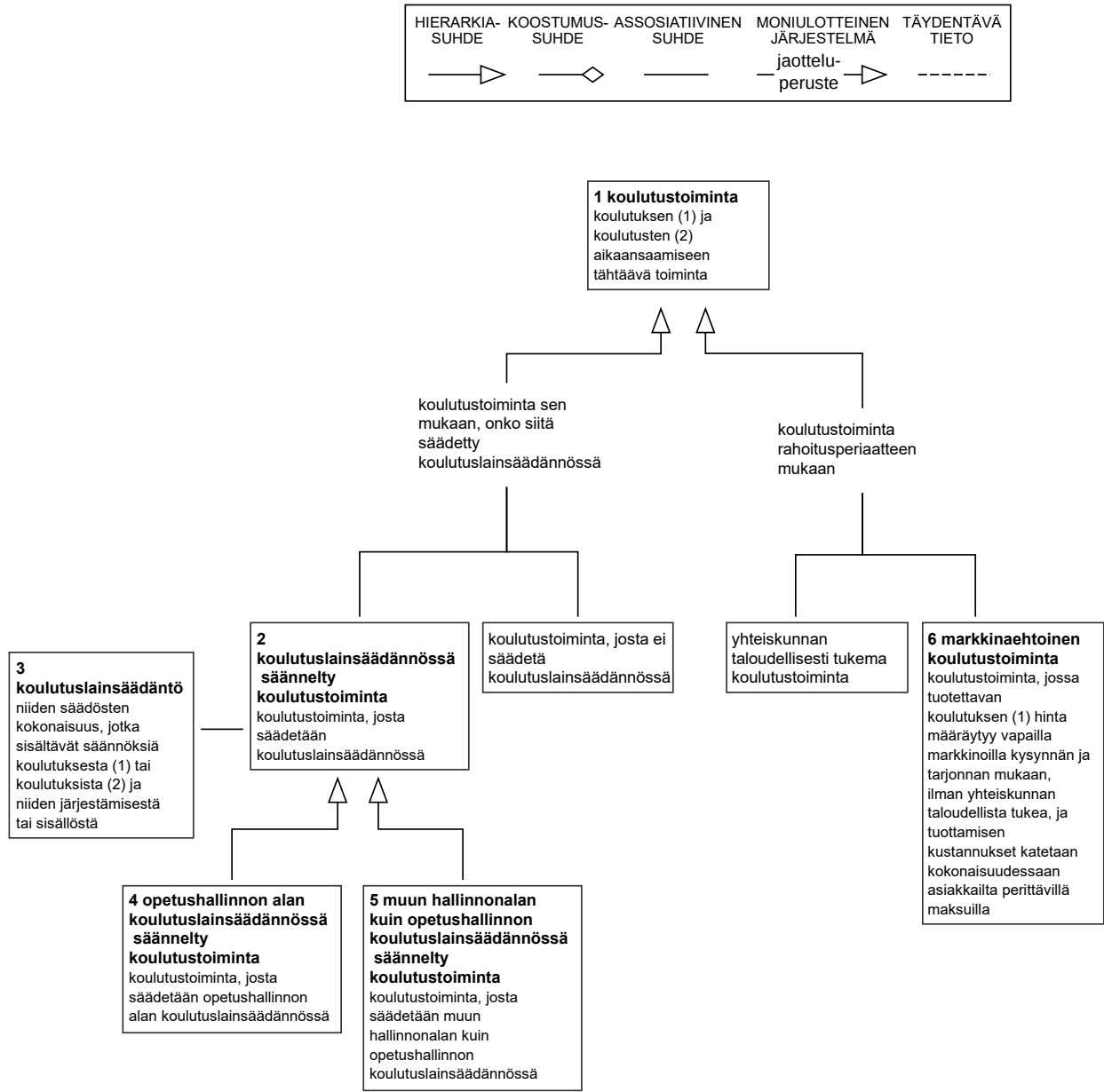
huomautus

Markkinaehtoisessa koulutustoiminnassa koulutuksen (1) sisältö voi noudattaa yhteiskunnan sisältöohjausta (esimerkiksi hygieniapassin suorittamiseen tähtäävä *koulutus* (2)) tai olla siitä riippumatonta.

Toimijat, jotka harjoittavat *koulutuslainsäädännössä säänneltyä koulutustoimintaa*, voivat harjoittaa myös markkinaehtoista koulutustoimintaa; esimerkiksi korkeakoulujen (1) *täydennyskoulutus*.

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

Käsittekaavio 1. Koulutustoiminta.

2 Koulutus

7

koulutus (1)

määritelmä

organisoitu toiminta, jonka ensisijaisena tavoitteena on tuottaa *osaamista*

huomautus

Määritelmän sana "ensisijaisena" viittaa siihen, että voidaan ajatella, että on myös muuta organisoitua toimintaa, jonka yhtenä tavoitteena on tuottaa osaamista – esimerkiksi sosiaalipolitiikka –, mutta koulutuksessa (1) osaamisen tuottaminen on ensisijainen tavoite.

Koulutuksen (1) tavoitteena oleva osaaminen voidaan tuottaa *opetuksen* tai muun *oppimiseen* tähtäävän toiminnan avulla.

Koulutus (1) on laaja ja varsin abstrakti käsite.

Tutkintotavoitteisuuden mukaan koulutus (1) voidaan jakaa tutkintoon johtavaan koulutukseen, tutkintoon valmistavaan koulutukseen ja koulutukseen, joka ei johda eikä valmista tutkintoon.

Englannin käsite education on laajempi kuin suomen koulutus (1), niin että termillä education viitataan koulutuksen (1) lisäksi muun muassa kasvatukseen, *opetukseen* ja sivistykseen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen koulutus (1) -käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 26.2.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c121>

Vrt. *koulutus (2)*.

Käsitekaaviot: *Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja koulutuslajin mukaan sekä koulutus (2), Koulutus (1) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan ja Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan*

8

koulutus (2)

määritelmä

suunniteltu opintojen ja järjestelyjen kokonaisuus, jonka tavoitteena on lisätä johonkin aihepiiriin tai alaan liittyvää osaamista tai tarjota valmiudet tutkinnon tai muun kokonaisuuden suorittamiseen

huomautus

Koulutukset (2) ovat tapa käytännössä organisoida ja toteuttaa *koulutusta (1)*.

Koulutukset (2) voivat olla tutkintoon (esimerkiksi filosofian maisterin tutkinto) johtavia tai tutkintoon johtamattomia. Esimerkkejä tutkintoon johtamattomista koulutuksista ovat korkeakoulun *opintokokonaisuus*, ammatillisen koulutuksen *tutkinnon osa*, avoimena yliopisto-opetuksena tarjottava opintojakso, ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus, korkeakoulun *erikoistumiskoulutus* ja perusopetuksen lisäopetus.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen koulutus (2) -käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 26.2.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c122>

Käsitekaaviot: *Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja koulutuslajin mukaan sekä koulutus (2) ja Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan*

2.1 Koulutus (1) luonteen, koulutusasteen ja koulutuslajin mukaan

9

aikuiskoulutus

määritelmä

koulutus (1), joka on suunniteltu ja järjestetty pääsääntöisesti aikuisille, jotka ovat suhteellisen pitkän, yhtenäisen ja työelämävalmiudet antaneen kouluttautumisvaiheen päätyttyä tai keskeydyttyä siirtyneet työelämään tai muuhun toimintaan ja ovat sen jälkeen osallistumassa jälleen koulutukseen (1)

huomautus

Se, minkä ikäinen henkilö luokitellaan ”nuoreksi” ja toisaalta ”aikuiseksi”, vaihtelee luokittelevan tahon mukaan; esimerkiksi tilastoluokitteluissa ja OECD:n luokitteluissa nuorena pidetään alle 25-vuotiasta ja aikuisena 25 vuotta täyttänyttä henkilöä. Aikuiskoulutus on lähtökohtaisesti suunnattu 25-vuotiaille ja sitä vanhemmille henkilöille.

Aikuiskoulutus voi olla esimerkiksi *täydennyskoulutusta*, tutkintoon johtavaa tai tutkintoon valmistavaa koulutusta (1), *henkilöstökoulutusta*, *työvoimakoulutusta* tai vapaata sivistystyötä.

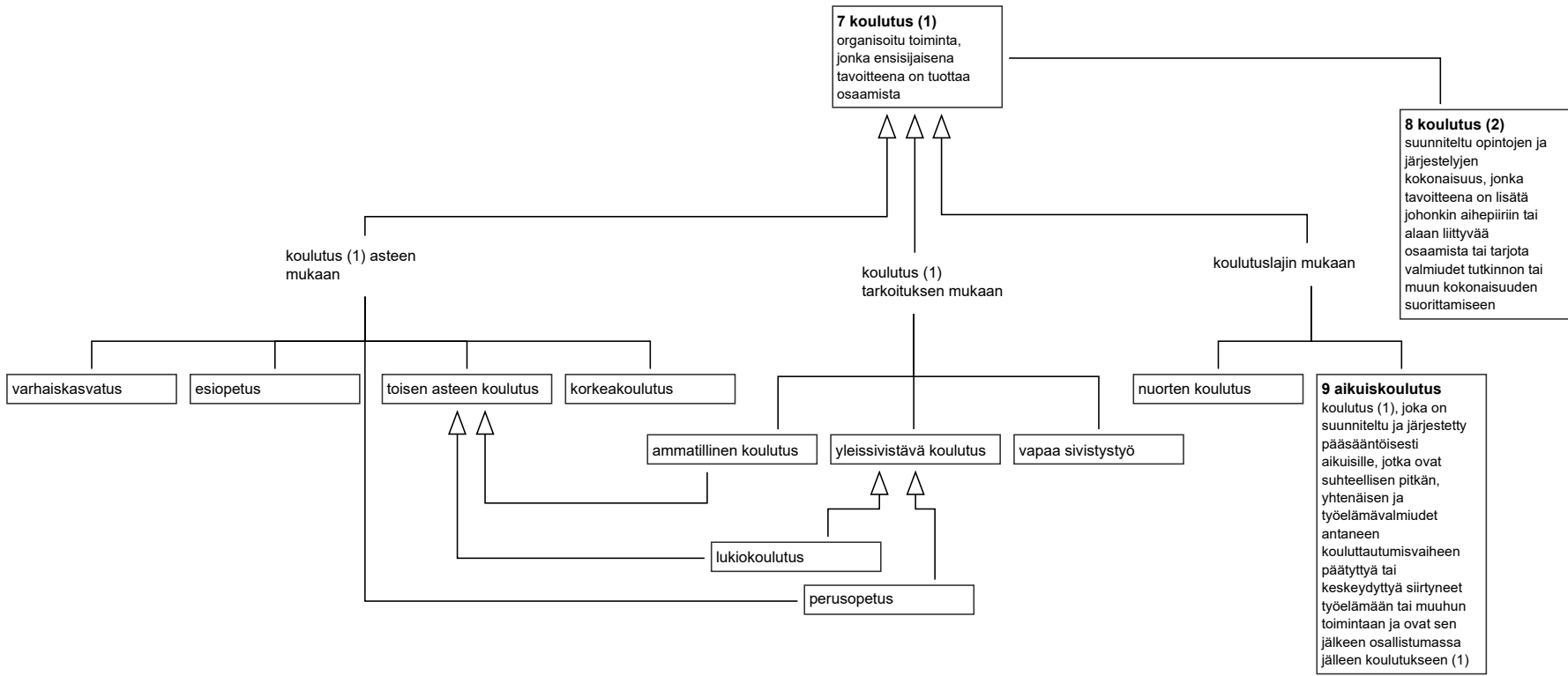
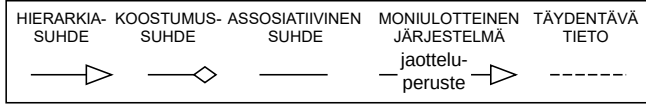
Aikuiskoulutuksessa käytetään usein erilaisia pedagogisia menetelmiä ja ratkaisuja kuin esimerkiksi lapsille tai nuorille tarkoitetussa koulutuksessa (1). Samoin opetuksen ajankohta saattaa aikuiskoulutuksessa olla erilainen kuin lapsille tai nuorille tarkoitetussa koulutuksessa (1).

Käsite ammatillinen aikuiskoulutus poistui käytöstä, kun ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017) tuli voimaan 1.1.2018.

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitteeseen aikuiskoulutus. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 23.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c464>

Käsitteekaavio: [Koulutus \(1\) koulutusasteen, tarkoituksen ja koulutuslajin mukaan sekä koulutus \(2\)](#)

Käsittekaavio 2. Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja koulutuslajin mukaan sekä koulutus (2).

2.2 Koulutus (1) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan

10

omaehtoinen koulutus

määritelmä

muu *koulutus (1)* kuin oppivelvollisuuteen kuuluva koulutus

huomautus

Omaehtoisella koulutuksella viitataan kaikkeen muuhun paitsi oppivelvollisuuteen kuuluvaan koulutukseen, jota ovat esiopetus ja perusopetus ja – oppivelvollisuuslain (1214/2020) mukaan – esimerkiksi toisen asteen koulutus siihen saakka kun henkilö täyttää 18 vuotta tai suorittaa sitä ennen toisen asteen tutkinnon.

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan](#)

11

henkilöstökoulutus

määritelmä

työnantajan henkilöstölleen järjestämä tai hankkima *koulutus (1)*

huomautus

Henkilöstökoulutuksen (1) voi rahoittaa työnantaja kokonaan tai osittain. Henkilöstökoulutus voi saada myös julkista rahoitusta.

Henkilöstökoulutukseen voi hakeutua oma-aloitteisesti tai työnantaja voi velvoittaa osallistumaan siihen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen henkilöstökoulutus-käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 23.3.2021. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1300>

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan](#)

12

täydennyskoulutus

määritelmä

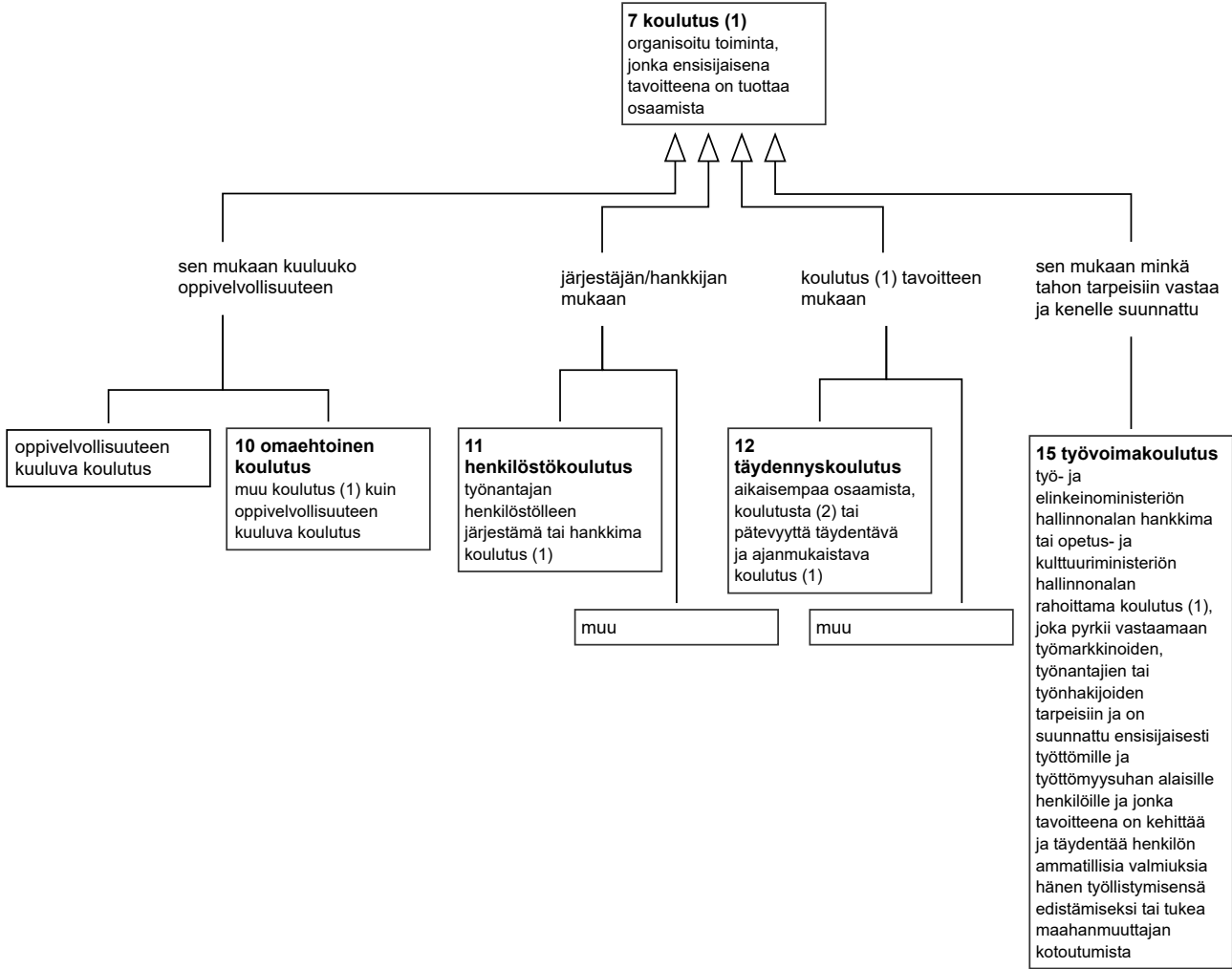
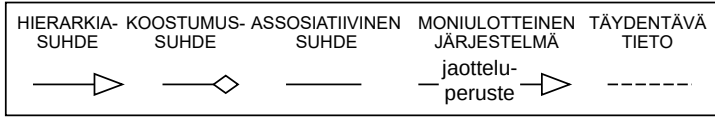
aikaisempaa osaamista, *koulutusta (2)* tai *pätevyyttä* täydentävä ja ajanmukaistava *koulutus (1)*

huomautus

Täydennyskoulutuksia voidaan järjestää toisen asteen oppilaitoksissa, yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa sekä muissa viranomaisen hyväksymissä organisaatioissa. Täydennyskoulutuksina pidetään esimerkiksi työtehtäviin tarvittavien lupien tai todistusten saamiseksi järjestettäviä lyhyitä *koulutuksia (2)*.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen täydennyskoulutus-käsitteen kanssa. Määritelmää ja huomautusta on muokattu. Luettu 12.4.2021. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c460>

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan](#)

Käsittekaavio 3. Koulutus (1) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan.

2.3 Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan

13

muuntokoulutus

määritelmä

tietyn pohjakoulutuksen suorittaneille tarkoitettu *koulutus (1)*, jossa opetussuunnitelma on räätälöity tälle ryhmälle ja joka johtaa uuteen tutkintoon

huomautus

Esimerkki muuntokoulutuksesta on insinööritutkintoon johtava kaivosalan *koulutus (2)*, joka on tarkoitettu henkilöille, jotka ovat suorittaneet insinööri (AMK)- tai DI-tutkinnon kone- ja tuotantotekniikan, sähkötekniikan tai tuotantotalouden alalta.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen muuntokoulutus-käsitteen kanssa. Luettu 23.3.2021. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c461>

Käsitekaavio: [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

14

kotoutumiskoulutus; aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus

määritelmä

koulutus (2), jota järjestetään ensisijaisesti oppivelvollisuusiän ylittäneille maahanmuuttajille ja jonka tarkoituksena on kehittää oppijan suomen tai ruotsin kielen taitoa ja muita kotoutumista edistäviä valmiuksia, jotka tukevat henkilön pääsyä opintoihin ja työelämään sekä osallistumista yhteiskunnan toimintaan

huomautus

Kotoutumiskoulutukseen sisältyy 1) suomen tai ruotsin kielen *opetusta*; 2) ammatillisten ja muiden työelämässä tarvittavien valmiuksien opetusta, ammatillista suunnittelua ja *ohjausta* jatko-opintoihin, työllistymistä edistäviin palveluihin tai työmarkkinoille; 3) muuta opetusta, joka edistää yhteiskunnallisia valmiuksia.

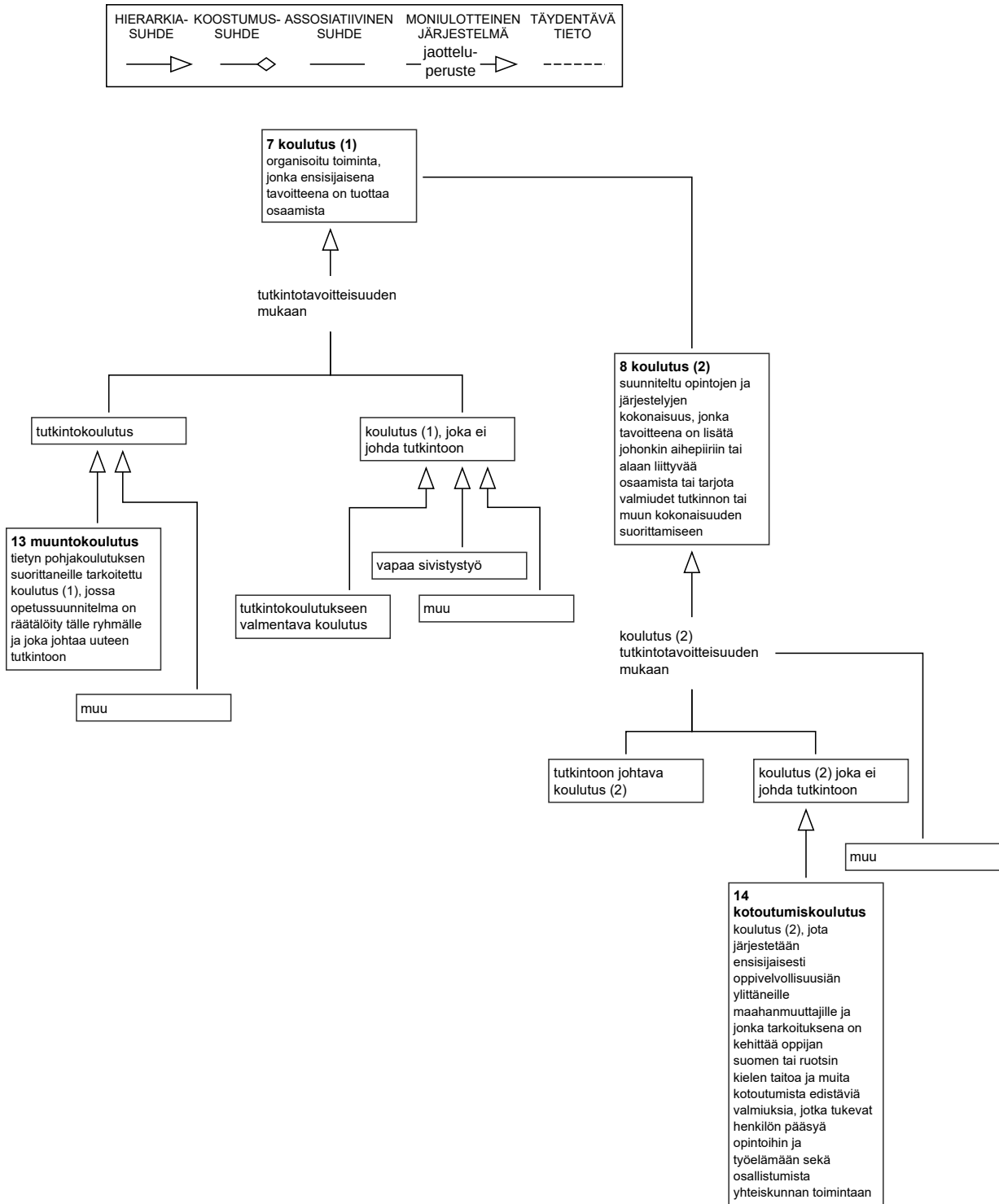
Kotoutumiskoulutuksen sisällöt määräytyvät Opetushallituksen antamien opetussuunnitelman perusteiden ja Opetushallituksen suositusten mukaisesti.

Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että henkilö saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon.

Kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti *työvoimakoulutuksena*.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitteen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus kanssa. Luettu 6.7.2021. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c472>

Käsitekaaviot: [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Työvoimakoulutus](#)

Käsittekaavio 4. Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.

2.4 Työvoimakoulutus

15

työvoimakoulutus

ei: työvoimapolitiittinen koulutus (vanhentunut)

määritelmä

työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan hankkima tai opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan rahoittama *koulutus* (1), joka pyrkii vastaamaan työmarkkinoiden, työnantajien tai työnhakijoiden tarpeisiin ja on suunnattu ensisijaisesti työttömille ja työttömyysuhan alaisille henkilöille ja jonka tavoitteena on kehittää ja täydentää henkilön ammatillisia valmiuksia hänen työllistymisensä edistämiseksi tai tukea maahanmuuttajan kotoutumista

huomautus

Työvoimakoulutus voi olla ammatillista koulutusta tai sitä voidaan järjestää korkeakouluissa.

Työvoimakoulutuksesta ja sen opiskelijavalinnasta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012). *Valtionosuusrahoitetusta työvoimakoulutuksesta* säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017).

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitteeseen työvoimakoulutus. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 28.9.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c464>

Käsitekaaviot: [Koulutus \(1\) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan](#) ja [Työvoimakoulutus](#)

16

<työvoimakoulutus>

kartoitusjakso; orientaatiojakso (termiehdotus);

koulutustarpeen ja soveltuvuuden arviointijakso (termiehdotus)

määritelmä

työvoimakoulutuksen alkuvaiheen jakso, jossa arvioidaan yhtäältä henkilöasiakkaan työllistymiseen liittyvää palvelutarvetta, hänen soveltuvuuttaan ja kelpoisuuttaan kyseiselle alalle ja kyseiseen *koulutukseen* (2) sekä toisaalta työnantajaorganisaation työllistämiseen tai henkilöstön kehittämiseen liittyvää palvelutarvetta

huomautus

Henkilöasiakkaan työllistymiseen liittyvää palvelutarvetta ja hänen soveltuvuuttaan ja kelpoisuuttaan alalle ja koulutukseen (2) arvioidaan sekä kyseisen koulutuksen (2) opiskelijavalintanäkökulmasta että asiakkaan työllistyvyyden näkökulmasta.

Kartoitusjakson jälkeen osa opiskelijaksi hakeneista jatkaa varsinaiseen ammatillisesti suuntautuneeseen tai kotoutumista edistävään työvoimakoulutukseen ja osalle tarjotaan muita soveltuvia TE-toimiston palveluita.

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

17

ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus

määritelmä

työvoimakoulutus, jonka tavoitteena on kehittää ammatillista osaamista

huomautus

Ammatillinen työvoimakoulutus voi olla tutkintoon tai *tutkinnon osaan* johtavaa ammatillista koulutusta tai tutkintoon johtamatonta ammatillista koulutusta.

Ammatillinen työvoimakoulutus voi olla *valtionosuusrahoitettua työvoimakoulutusta*, *yhteishankintakoulutusta* tai *kehittämiskoulutusta*. Myös *kotoutumiskoulutusta* voidaan joissakin tapauksissa pitää ammatillisena työvoimakoulutuksena.

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

18

rekrytoiva työvoimakoulutus; rekrytoiva koulutus; rekrytointikoulutus

määritelmä

ammatillinen työvoimakoulutus, jossa oppijoiden osaamistavoitteet on määritelty yhden tai useamman koulutusta rahoittavan työnantajaorganisaation henkilöstörekrytointitarpeen perusteella

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

19

ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisia valmiuksia lisäävä koulutus

määritelmä

ammatillinen työvoimakoulutus, joka ei johda tutkinnon eikä *tutkinnon osan* suorittamiseen

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

20

yhteishankintakoulutus

määritelmä

työvoimakoulutus, joka on valtion ja työnantajaorganisaation yhdessä rahoittama ja jossa opiskelijoiden osaamistavoitteet on määritelty koulutusta rahoittavan työnantajaorganisaation tai koulutusta rahoittavien työnantajaorganisaatioiden henkilöstöön vaikuttavan erityistilanteen perusteella

huomautus

Erityistilanteita ovat esimerkiksi henkilöstön rekrytointi, liiketoiminnan sopeuttaminen tuotannollisista tai taloudellisista syistä, henkilöstön *osaamisen* lisääminen työurien pidentämiseksi ja henkilöstökierron tukeminen.

Työvoimakoulutuksen yhteishankinnasta on säädetty laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012).

Yhteishankintakoulutuksina järjestettäviä työvoimakoulutustuotteita ovat esimerkiksi RekryKoulutus, MuutosKoulutus, Täsmäkoulutus ja Vaihtovalmennus.

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

21

kehittämiskoulutus; KEKO-koulutus

määritelmä

rekrytoiva työvoimakoulutus, jossa työnantajaorganisaatiolla on liiketoimintansa osa-alueen kehittämistarve ja jossa oppija, jolla on kyseiseen kehittämistarpeeseen liittyvää asiantuntijuutta, saa työnantajaorganisaatiossa mahdollisuuden täydentää erityisosaamistaan pääosin työssä *oppimisen* kautta

huomautus

Kehittämiskoulutuksessa hankintasopimuksen osapuolina ovat koulutuspalvelun tuottaja ja valtio, eli työnantaja ei ole maksavana osapuolena koulutuksen hankintasopimuksessa. Työnantaja kuitenkin kustantaa kehittämiskoulutukseen sisältyvän opiskelijan ohjaamisen työpaikalla.

Esimerkki kehittämiskoulutuksena järjestettävästä työvoimakoulutustuotteesta on Further Educated with Companies -koulutus. Further Educated with Companies (lyhenne F.E.C) on Uudenmaan ELY-keskuksen tuotemerkki.

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

22

valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus; VOS-työvoimakoulutus

määritelmä

työvoimakoulutus, joka rahoitetaan koulutuksen järjestäjälle myönnettävällä, opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimalla opetus- ja kulttuuritoimen *valtionosuudella*

huomautus

Työvoimakoulutus voi olla joko työ- ja elinkeinoministeriön budjettipääloukan varoin rahoitettua tai opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokasta valtionosuudella rahoitettua. Kummassakin tapauksessa kyse on *ammatillisesta työvoimakoulutuksesta*, mutta vain opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama työvoimakoulutus voi johtaa tutkintoon tai tutkinnon osaan.

Valtionosuusrahoitettuna työvoimakoulutuksena ei järjestetä *kotoutumiskoulutusta*, *yhteishankintakoulutusta* eikä F.E.C-koulutusta (ks. *kehittämiskoulutus*).

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

23

valtionosuus

määritelmä

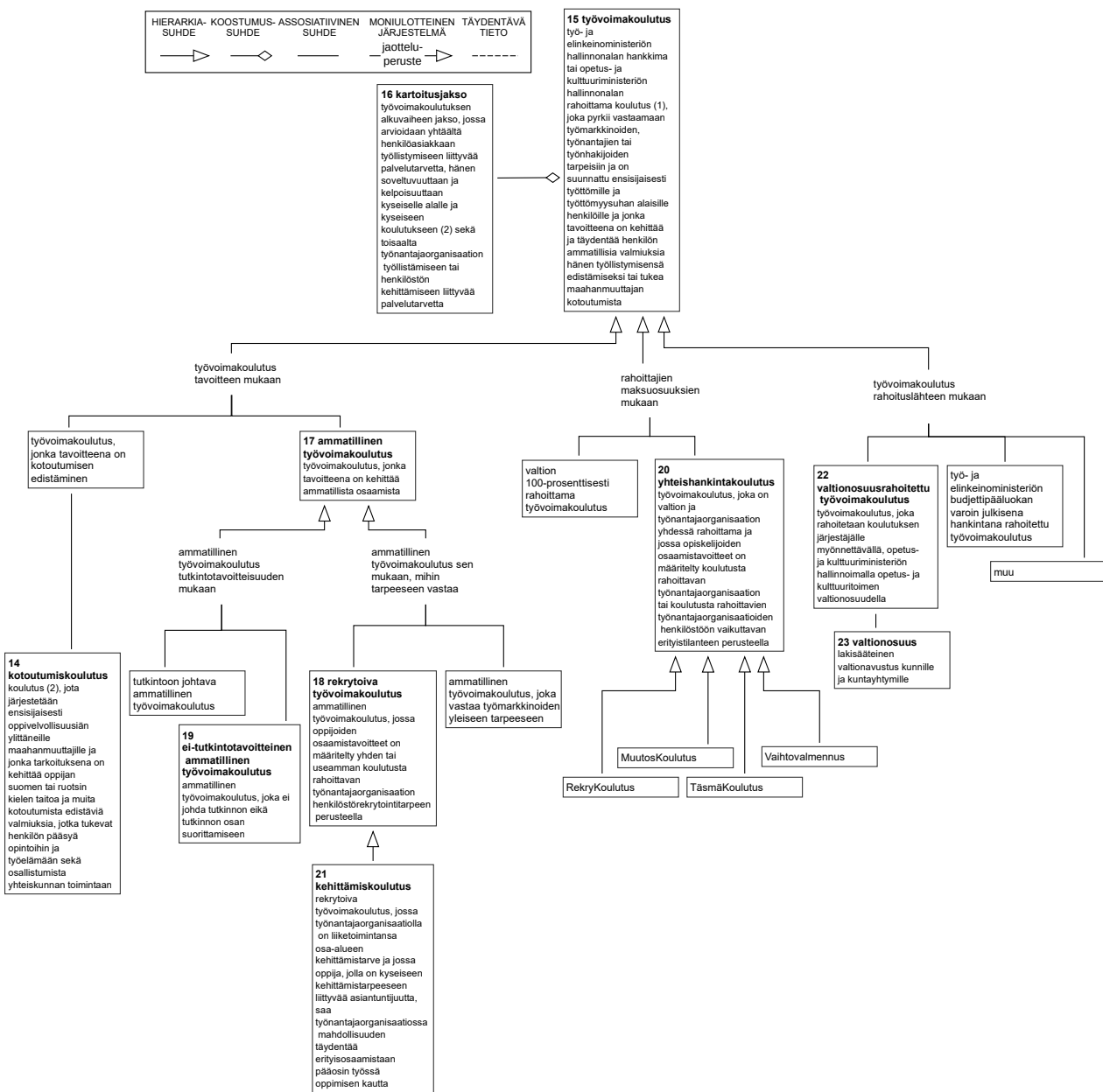
lakisääteinen valtionavustus kunnille ja kuntayhtymille

huomautus

Käsite valtionavustus on määritelty valtiovarainministeriön toimeksiannosta laadittavassa Valtionavustustoiminnan sanastossa (luonnos lokakuu 2020): ”harkinnanvarainen rahallinen julkinen tuki, joka myönnetään valtion talousarvioon otetusta määrärahasta tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston varoista muulle kuin valtion virastolle tai laitokselle ilman välitöntä vastiketta”.

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

Käsittekaavio 5. Työvoimakoulutus.

24

erikoistumiskoulutus; korkeakoulujen erikoistumiskoulutus (uudistermi)

ei: erikoistumisopinnot *pl* (vanhentunut)

määritelmä

ammattillista kehittymistä ja erikoistumista edistävä *koulutus (2)*, jollaisia yliopistot ja ammattikorkeakoulut järjestävät korkeakoulututkinnon suorittaneille, työelämässä jo toimineille henkilöille ja niille, joilla korkeakoulu toteaa muutoin olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet

huomautus

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen erikoistumiskoulutus-käsitteen kanssa. Luettu 23.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c477>

2.5 Työelämässä oppiminen

25

työelämässä oppiminen; > työpaikalla oppiminen

määritelmä

oppiminen, jota tapahtuu sen johdosta, että henkilö osallistuu työelämään

huomautus

Määritelmän sanalla työelämä viitataan erityisesti ansiotyöhön, mutta myös yleisemmin työntekoon yhteiskuntaelämän muotona. Työelämään osallistuminen kattaa siis myös esimerkiksi vapaaehtoistyöhön osallistumisen.

Työelämässä oppiminen on väljä käsite, joka pitää sisällään laajan kirjon niin arkioppimista kuin formaalia koulutustakin (jälkimmäisellä viitataan määrämuotoiseen, sovittuun, suunnitelmalliseen, tavoitteelliseen ja ohjattuun *osaamisen* hankkimiseen). Esimerkki formaaliin koulutukseen kuuluvasta työelämässä oppimisesta on *työpaikalla järjestettävä koulutus*.

Työelämässä oppimiseen kuuluvat myös esimerkiksi työpaikalla toteutettavat *koulutukset (2)*, jotka saattavat olla henkilöstölle pakollisia ja joiden avulla ylläpidetään tai päivitetään henkilöstön osaamista. Esimerkkejä tällaisista koulutuksista ovat pelastustoimen henkilöstön ja ensihoitajien ylläpitokoulutukset. Myös henkilöstölle vapaaehtoiset koulutukset, kuten tietojenkäsittelykurssit, kuuluvat työelämässä oppimisen piiriin. Lisäksi esimerkiksi perehdytys, jollainen työnantajan tulee järjestää työntekijälle palvelussuhteen alkaessa, on osa työelämässä oppimista.

Käsittekaaviot: [Työelämässä oppimisen muotoja](#) ja [Oppiminen](#)

26

työpaikalla järjestettävä koulutus <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan säädöksissä>;

työpaikalla opiskelu <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla>;

työssäoppiminen <työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla>;

työssä oppiminen <työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla>

ei: työharjoittelu (2) <termi vanhentunut ammatillisen koulutuksen kontekstissa> (vanhentunut)

määritelmä

koulutus (1), jossa opiskelijan *osaamisen* hankkiminen tapahtuu pääosin työelämässä käytännön työtehtävien yhteydessä

huomautus

Työpaikalla järjestettävä koulutus voi olla opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan rahoittamaa ja ohjaamaa ammatillista koulutusta tai työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan rahoittamaa ja ohjaamaa *koulutusta (1)*.

Työpaikalla järjestettävä koulutus kattaa ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) säädetyt muodot eli *koulutussopimukseen perustuvan koulutuksen* ja *oppisopimuskoulutuksen*. Lisäksi työpaikalla järjestettävä koulutus voi käsittää muita muotoja, joista sovitaan koulutuksen järjestäjän ja työpaikan edustajan kesken ja jotka kirjataan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan.

työssäoppiminen, työssä oppiminen: Työssäoppiminen ja työssä oppiminen ovat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla käytettyjä nimityksiä käsitteestä työpaikalla järjestettävä koulutus.

työharjoittelu (2): Termi työharjoittelu on vanhentunut tässä määriteltyyn käsitteeseen viittaavana nimityksenä ammatillisen koulutuksen yhteydessä. Vertaa korkeakoulujen käsite *työharjoittelu (1)*.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen työpaikalla järjestettävä koulutus -käsitteen kanssa. Termisuosituksia ja huomautuksia on muokattu. Luettu 28.5.2021. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1709>

Käsitekaavio: [Työelämässä oppimisen muotoja](#)

27

oppisopimuskoulutus

määritelmä

ammatillinen koulutus, jossa opiskelijan *osaamisen* hankkiminen järjestetään pääosin tai kokonaan työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ja jossa opiskelija on työnantajaan työsopimussuhteessa, virkasuhteessa tai virkasuhteeseen verrattavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa tai toimii yrittäjänä

huomautus

Määritelmän sana 'pääosin' viittaa siihen, että oppisopimuskoulutuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä tapahtuvaa oppimista täydennetään tarvittaessa muissa oppimisympäristöissä, kuten oppilaitoksessa, tapahtuvalla osaamisen hankkimisella. Tässä mielessä oppisopimuskoulutus poikkeaa *koulutussopimukseen perustuvasta koulutuksesta*.

Yrittäjälle voidaan järjestää oppisopimuskoulutusta omassa yrityksessään, jos ammatillisen koulutuksen järjestäjä ja yrittäjä siitä kirjallisesti sopivat (eli tekevät sopimuksen oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä).

Oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan viikoittaisen työajan tulee olla keskimäärin vähintään 25 tuntia.

Työpaikalla järjestettävää oppisopimuskoulutusta täydennetään muissa oppimisympäristöissä tapahtuvalla osaamisen hankkimisella.

Oppisopimuskoulutuksessa opiskelijan tulee olla 15 vuotta täyttänyt. Oppisopimuskoulutus perustuu työnantajan ja opiskelijan väliseen oppisopimukseen sekä koulutuksen järjestäjän ja työnantajan väliseen sopimukseen oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä.

Oppisopimuskoulutusta voivat toteuttaa vain opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvan saaneet koulutuksen järjestäjät.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen oppisopimuskoulutus -käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 28.5.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c483>

Käsitekaavio: [Työelämässä oppimisen muotoja](#)

28

koulutusopimukseen perustuva koulutus

määritelmä

koulutus (1), jossa opiskelijan **osaamisen** hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ja jossa perustana on koulutustoimijan ja työpaikan välinen koulutusopimus

huomautus

Koulutusopimus on käytössä sekä ammatillisessa koulutuksessa että yliopistoissa. Näin ollen koulutusopimukseen perustuva koulutus voi olla ammatillista koulutusta tai korkeakoulutusta.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen koulutusopimukseen perustuva koulutus -käsitteen kanssa. Luettu 28.5.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1710>

Käsitekaavio: [Työelämässä oppimisen muotoja](#)

29

työpaikalla järjestettävä ohjaus; työpaikkaohjaus

määritelmä

työpaikalla järjestettävän koulutuksen yhteydessä annettava ohjaus, joka pyrkii edesauttamaan oppijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista

huomautus

Määritelmän termillä ohjaus viitataan Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksessa määriteltyyn käsitteeseen **ohjaus** (<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c163>), jolla tarkoitetaan koulutuksen (1) yhteydessä tapahtuvaa, vuorovaikutukseen perustuvaa toimintaa, jossa oppijan lähtökohdat huomioon ottaen annetaan oppijalle ohjeita, neuvoja, palautetta ja tukea tavoitteiden saavuttamiseksi.

Työpaikalla järjestettävän ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa osaamisen hankkimisessa ja valmistaa opiskelijaa näyttöön.

Työpaikalla järjestettävää ohjausta voivat antaa työpaikkaohjaaja ja oppilaitosohjaaja.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen **työpaikalla järjestettävä ohjaus** -käsitteen kanssa. Luettu 23.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1720>

Käsitekaavio: [Työelämässä oppimisen muotoja](#)

30

työharjoittelu (1); korkeakouluharjoittelu; > ammattikorkeakouluharjoittelu

määritelmä

korkeakoulutukseen sisältyvä, kestoltaan määritelty tavoitteellisen **oppimisen** jakso, jossa oppiminen tapahtuu työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä

huomautus

Korkeakoulutukseen liittyvä työharjoittelu on pääosin palkallista. Työharjoittelusta tehdään sopimus korkeakoulun, työnantajaorganisaation ja opiskelijan välillä, ja harjoitteluun voi liittyä myös harjoittelijan ja työnantajaorganisaation välinen sopimus.

Toisen asteen koulutuksessa ja työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla tätä käsitettä vastaa osittain käsite **työpaikalla järjestettävä koulutus / työssäoppiminen**.

Käsitekaavio: [Työelämässä oppimisen muotoja](#)

31

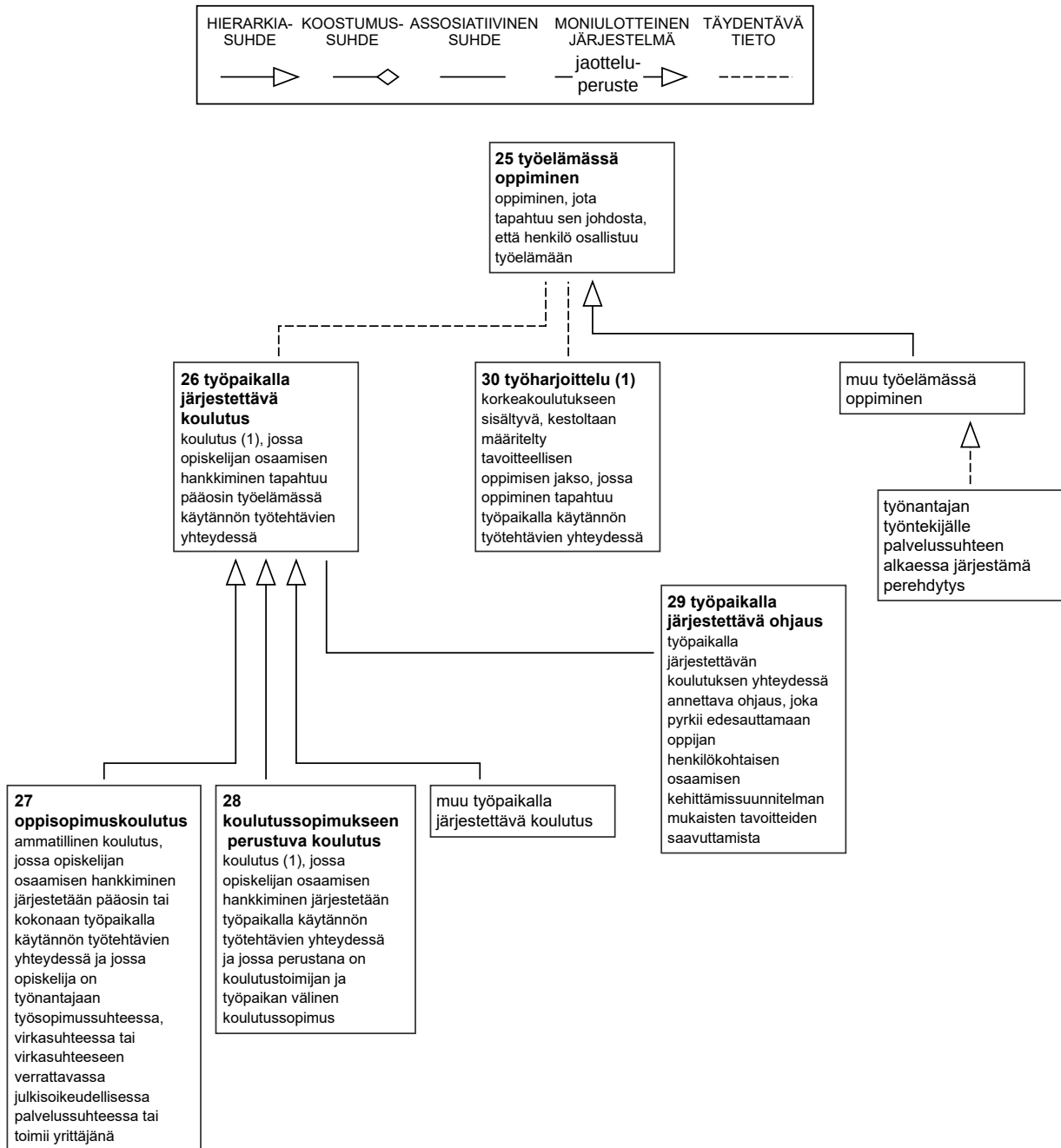
koulutuskokeilu

määritelmä

julkisten työllisyyspalvelujen henkilöasiakkaille tarkoitettu palvelu, jonka avulla selvitetään henkilön ammatinvalinta- ja uravaihtoehtoja osallistumalla lyhytaikaisesti **koulutukseen (2)** oppilaitoksessa

huomautus

Koulutuskokeilun tavoitteita ovat tutustuminen **koulutuksen (2)** sisältöön ja ammatin vaatimuksiin oman soveltuvuuden arvioimiseksi ja motivaation testaamiseksi sekä koulutukseen (2) hakeutumiseen liittyvän suunnitelman toteuttamiskelpoisuuden arviointi ja täsmentäminen.

Käsittekaavio 6. Työelämässä oppimisen muotoja.

Kaavio kuvaa työelämässä oppimista, jonka tulokset voidaan näyttää toteen (esimerkiksi opinnäytetyön, näytön tai töitä esittelevän portfolion avulla) ja josta on mahdollista saada todistus.

3 Osaamiskokonaisuuksia

32

osaamiskokonaisuus (1)

määritelmä

opinnoista tai hankituista [osaamisista](#) muodostuva kokonaisuus

huomautus

Tässä määritelty käsite osaamiskokonaisuus (1) on sisällöltään geneerinen ja lähellä yleiskieltä. Käsitettä käytetään muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla; opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla sovelletaan useammin kansalliseen tutkintojen viitekehykseen liittyvää käsitettä [osaamiskokonaisuus \(2\)](#).

Käsite osaamiskokonaisuus (1) kattaa laajat, vakiintuneet opintojen kokonaisuudet, kuten [osaamiskokonaisuus \(2\)](#); suppeammat kokonaisuudet, kuten [tutkinnon osa](#), [opintokokonaisuus](#), opintojakso ja moduuli; ja esimerkiksi sellaiset kokonaisuudet, jotka on muodostettu johonkin osaamistarpeeseen vastaamiseksi vaikkapa usean eri korkeakoulun tarjoamien opintokokonaisuuksien osista.

Käsittekaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

33

<tutkintojärjestelmä>

osaamiskokonaisuus (2)

määritelmä

tutkinto, [koulutuksen \(1\)](#) oppimäärä taikka tutkintoon rinnastettava tai muutoin laaja [osaamiskokonaisuus \(1\)](#), jonka osaamistavoitteista säädetään laissa tai säädetään tai määrätään lain nojalla ja joka on sijoitettu kansalliseen [osaamisen](#) tasoa kuvaavaan viitekehykseen

huomautus

Tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annettua lakia ([93/2017](#)) sovelletaan tutkintoihin ja oppimääriin, joista säädetään seuraavissa laeissa ja niiden nojalla annetuissa asetuksissa: 1) perusopetuslaki (628/1998); 2) lukiolaki (714/2018); 3) ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017); 4) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettu laki (1215/2020); 5) ammattikorkeakoululaki (932/2014); 6) yliopistolaki (558/2009); 7) Maanpuolustuskorkeakoulusta annettu laki (1121/2008); 8) Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annettu laki (1316/2006); 9) Poliisiammattikorkeakoulusta annettu laki (1164/2013); ja 10) Pelastusopistosta annettu laki (607/2006).

Laissa 93/2017 tarkoitetut tutkinnot ja niihin rinnastettavat tai muutoin laajat osaamiskokonaisuudet (1) jaotellaan niiden edellyttämän [osaamisen](#) perusteella kahdeksaan vaativuustasoon niin kutsutussa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä. Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen on sijoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan ja muiden hallinnonalojen lainsäädännössä määritellyt tutkinnot ja oppimäärät. Tutkintojen ja oppimäärien lisäksi viitekehykseen on sijoitettu myös erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin [koulutukset \(2\)](#) sekä muutamia muita tutkintojärjestelmän ulkopuolella olevia laajoja osaamiskokonaisuuksia (1) eri hallinnaloilta. Viitekehykseen sijoitettavien osaamiskokonaisuuksien (1) tulee olla niin sanottujen säänneltyjen ammattien kelpoisuus- tai pätevyysvaatimuksena olevia opintokokonaisuuksia tai sellaisia vakiintuneita, yleisesti tunnettuja ja laajasti suoritettuja osaamiskokonaisuuksia (1), joiden kautta täydennetään, päivitetään tai laajennetaan aiemmin suoritettua tutkintoa tai muuta osaamista tai jotka valmistavat tutkintoon johtavaan koulutukseen tai työelämään.

Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen sijoitettavien osaamiskokonaisuuksien tulee olla tutkintoihin rinnastettavia tai muutoin laajoja osaamiskokonaisuuksia siten, että niiden vähimmäislaajuus on lähtökohtaisesti 30 osaamispistettä tai opintopistettä. Muiden kriteerien täytyessä ja perustellusta syystä myös vähintään 20 osaamispisteen/opintopisteen laajuisia kokonaisuuksia voidaan esittää sijoitettavaksi viitekehykseen.

Käsittekaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

34

<ammattillinen koulutus>

tutkinnon osa

määritelmä

työelämän toimintakokonaisuuksien pohjalle rakentuva arvioitava *osaamisen* kokonaisuus, jollaisista ammatillinen tutkinto muodostuu

huomautus

Sanaliittoa ”tutkinnon osa” käytetään eri koulutussektoreilla, mutta ammatillisessa koulutuksessa termi esiintyy tutkinnon perusteissa ja kyseessä on yo. tavalla määriteltävissä oleva käsite.

Ammatillisessa koulutuksessa tutkinnon osia ovat ammatillinen tutkinnon osa ja yhteinen tutkinnon osa. Ammatilliset tutkinnon osat puolestaan jakautuvat pakollisiin tutkinnon osiin ja valinnaisiin tutkinnon osiin.

Korkeakouluissa ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa -käsitettä vastaa usein käsite *opintokokonaisuus*. Tietojärjestelmissä sekä ammatillisen koulutuksen tutkinnon osia että korkeakoulujen opintokokonaisuuksia pidetään yhdentyypisinä *koulutuksina (2)*. Ammatillisesta koulutuksesta poiketen korkeakouluja (1) koskevat säännökset eivät kuitenkaan määrittele käsitettä tutkinnon osa. Korkeakouluissa tutkinnon osalla voidaan siis tarkoittaa periaatteessa mitä tahansa tutkintoa itseään pienempää osaa, eli käytännössä opintokokonaisuutta tai myös yksittäistä opintojaksoa.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen tutkinnon osa -käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 6.7.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c250>

Käsittekaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

35

<korkeakoulut>

opintokokonaisuus

määritelmä

korkeakoulututkintoon kuuluvien opintojen osa, joka muodostuu kahdesta tai useammasta yhtä tai useampaa aihepiiriä tai ongelma-aluetta käsittelevästä opintojaksosta

huomautus

Yliopistoissa opintokokonaisuuksia ovat esimerkiksi tietyn alan tai monitieteiset perusopinnot, aineopinnot ja syventävät opinnot.

Ammatillisessa koulutuksessa puhutaan opintokokonaisuuksien sijaan *tutkinnon osista*. Tietojärjestelmissä sekä korkeakoulujen opintokokonaisuuksia että tutkinnon osia pidetään yhdentyypisinä *koulutuksina (2)*.

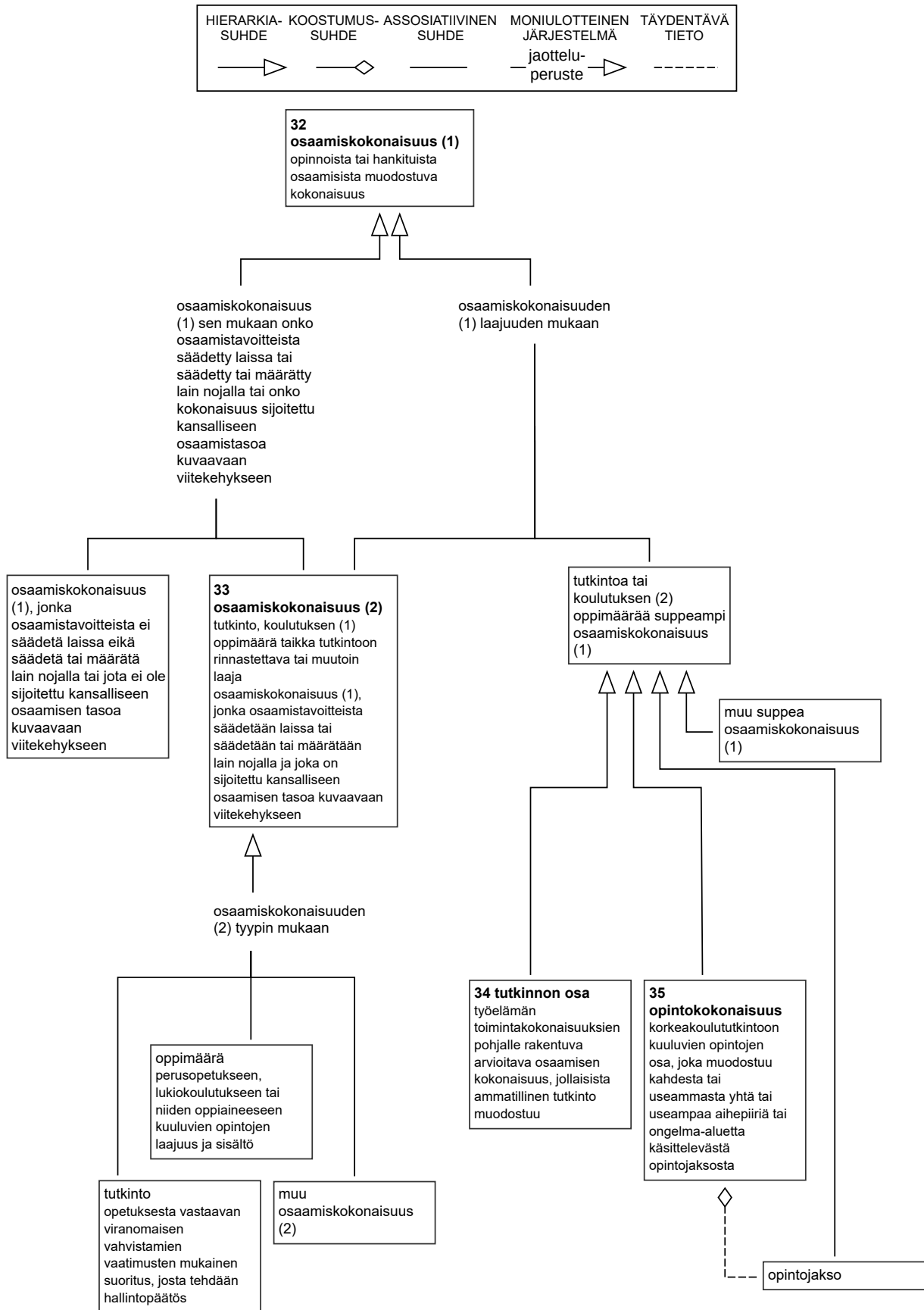
Laaja opintokokonaisuus voi sisältää osinaan myös toisia opintokokonaisuuksia.

Huom. myös lukiokoulutuksessa on opintokokonaisuus-niminen käsite, mutta sen sisältö poikkeaa korkeakoulujen opintokokonaisuudesta.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen opintokokonaisuus-käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 6.7.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c263>

Käsittekaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

Käsittekaavio 7. Osaamiskokonaisuuksia.

4 Opetus, ohjaus ja valmennus

36

opetus

määritelmä

vuorovaikutukseen perustuva toiminta, jonka tavoitteena on [oppiminen](#)

huomautus

Opetuksella ja kasvatuksella on osin yhteneväisiä tavoitteita.

Englannin käsite education on laajempi kuin suomen opetus, niin että termillä education viitataan opetuksen lisäksi muun muassa kasvatukseen, [koulutukseen \(1\)](#) ja sivistykseen.

Käsittekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

37

ohjaus

määritelmä

toiminta, jossa kohdetta autetaan määrittämään opintoihin, työelämään tai elämäntilanteeseen liittyviä tavoitteitaan tai saavuttamaan niitä

huomautus

Määritelmässä käytetty sana kohde voi viitata henkilöön, ryhmään tai esimerkiksi organisaatioon.

Ohjaus on luonteeltaan neuvottelua, ja lopulliset päätökset tekee ohjattava itse tai alaikäisten kohdalla huoltaja.

Esimerkiksi ammatinvalinnanohjaukseen voi sisältyä testejä, joiden tuloksista ohjattava saa palautetta.

Tavoitteet voivat olla ohjattavan omia tai tulla ulkoapäin (esimerkiksi [koulutuksen \(2\)](#) yhteydessä opetussuunnitelman perusteista).

Esimerkkejä ohjauksesta ovat oppilaanohjaus, opinto-ohjaus sekä [ammatinvalinta- ja uraohjaus](#).

Ohjausta voi tapahtua elämän eri vaiheissa, vrt. [elinikäinen ohjaus](#).

Ero käsitteiden ohjaus ja valmennus välillä voidaan karkeistetusti ilmaista toteamalla, että ohjaus (1) vastaa ensisijaisesti kysymykseen "mitä" ja [valmennus](#) ensisijaisesti kysymykseen "miten". Ohjauksessa (1) on siis tavallisesti mukana tavoitteen määrittäminen, täsmentäminen tai valitseminen, kun taas valmennuksessa pääasiassa harjoitellaan jotakin taitoa.

Vrt. opetushallinnon alalla käytettävät käsitteet [ohjaus](#)

(<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1637>) ja [oppilaanohjaus/opinto-ohjaus](#)

(<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c902>).

Käsittekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

38

vertaisohjaus

määritelmä

sellaisen ryhmän, jonka jäsenet kokevat toisensa yhdenvertaisiksi jonkin tekijän suhteen, jäsenten toisilleen antama [ohjaus](#)

huomautus

Tekijöitä, joiden suhteen ryhmän jäsenet kokevat toisensa yhdenvertaisiksi, voivat olla esimerkiksi tausta, ikä, velvollisuudet ja taidot.

Käsittekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

39

<työelämä- ja elinkeinopalvelut>

valmennus

määritelmä

toiminta, jossa kohdetta autetaan saavuttamaan tavoitteensa ja lisäämään osaamistaan opintoihin tai työllistymiseen liittyvässä aiheessa ohjaamalla kohteen toimintaa käytännössä

huomautus

Määritelmässä käytetty sana kohde voi viitata asiakkaana olevaan henkilöön, yhteisöön tai esimerkiksi organisaatioon.

Valmennusta annetaan esimerkiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) mainittuina palvelutuotteina. Työ- ja elinkeinoviranomaisen tarjoamissa valmennuksissa henkilöasiakas voi hakea ohjatusti työtä (työnhakuvalmennus), suunnitella omaa työuraansa (uravalmennus) tai kehittää valmiuksiaan toimia työelämässä (työhönvalmennus).

Ero käsitteiden *ohjaus* ja valmennus välillä voidaan karkeistetusti ilmaista toteamalla, että ohjaus (1) vastaa ensisijaisesti kysymykseen ”mitä” ja valmennus ensisijaisesti kysymykseen ”miten”. Ohjauksessa (1) on siis tavallisesti mukana tavoitteen määrittäminen, täsmentäminen tai valitseminen, kun taas valmennuksessa pääasiassa harjoitellaan jotakin taitoa.

Käsittekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

40

elinikäinen ohjaus

määritelmä

toimet, joilla autetaan yksilöä eri elämänvaiheissa tunnistamaan valmiutensa, *osaamisensa* ja kiinnostuksensa, tekemään tarkoituksenmukaisia opintoihin tai työuraan liittyviä päätöksiä ja hallitsemaan opintoihin, työhön ja muuhun elämään liittyvää polkuaan

huomautus

Elinikäinen ohjaus on Euroopan unionissa käyttöön otettu, *elinikäinen oppiminen* -käsitteeseen liittyvä käsite, jolla halutaan korostaa sitä, että ohjauspalveluja tulee olla saatavilla kaikissa elämän vaiheissa.

Elinikäistä ohjausta tapahtuu muun muassa *koulutuksen* (1) yhteydessä, työuran ja elämän erilaisissa siirtymävaiheissa ja myös työelämässä (esim. mentorointi). Elinikäistä ohjausta voivat antaa niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorinkin toimijat.

Opintoihin liittyviä elinikäisen ohjauksen toimintoja ovat esimerkiksi perusopetuksen oppilaanohjaus ja lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opinto-ohjaus.

Työelämään liittyviä elinikäisen ohjauksen toimintoja ovat esimerkiksi erilaiset työllistymistä edistävät palvelut.

Elämäntilanteeseen liittyviä elinikäisen ohjauksen toimintoja ovat esimerkiksi nuorille suunnatut, vaikkapa koulutus-, harrastus- tai työllistymisasioihin liittyvät ohjauspalvelut. Muita esimerkkejä elämäntilanteeseen liittyvistä elinikäisen ohjauksen toiminnoista ovat erilaisiin etuuksiin liittyvät neuvontapalvelut.

Käsittekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

41

ammatinvalinta- ja uraohjaus

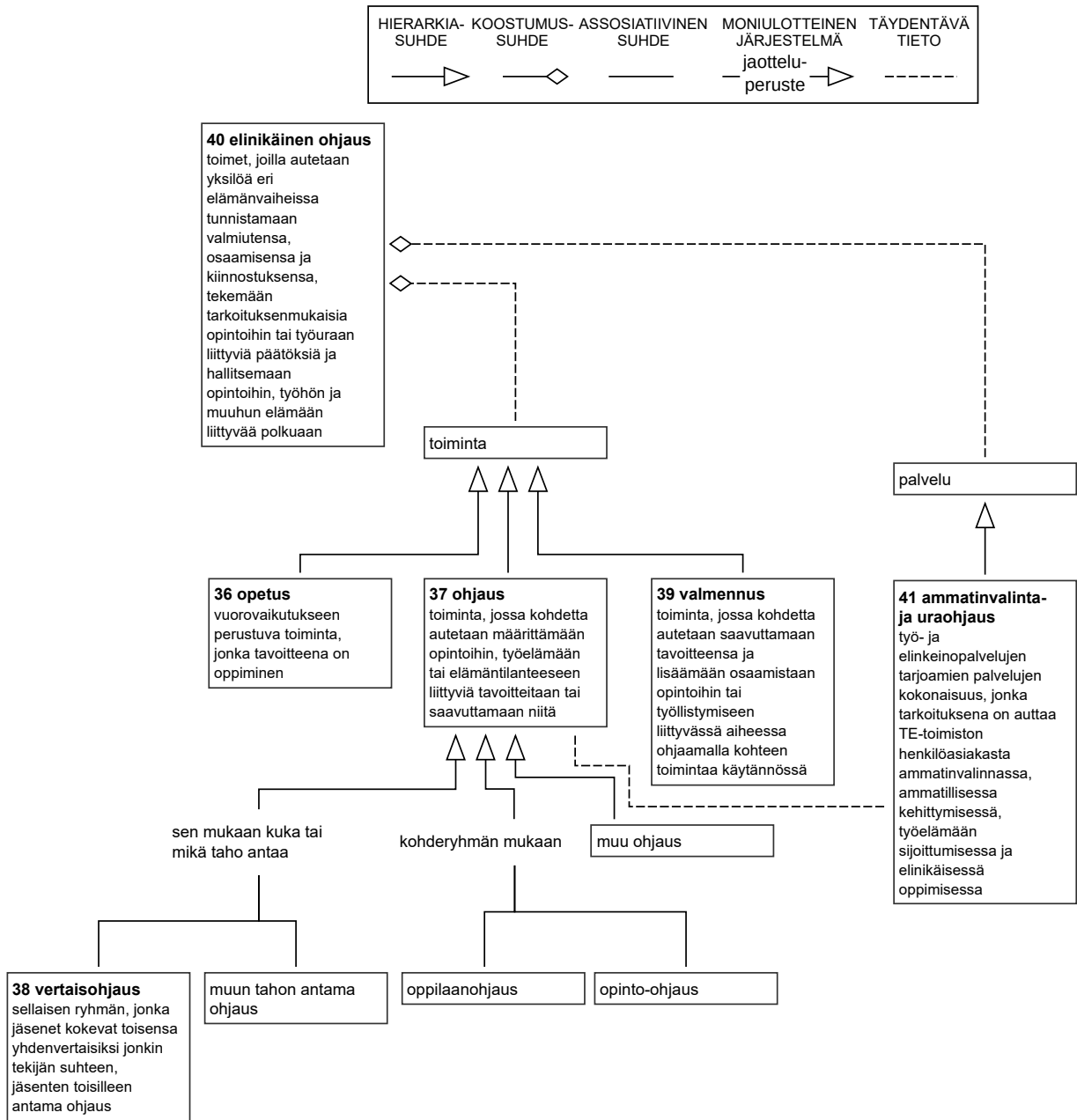
määritelmä

työ- ja elinkeinopalvelujen tarjoamien palvelujen kokonaisuus, jonka tarkoituksena on auttaa TE-toimiston henkilöasiakasta ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehittämisessä, työelämään sijoittumisessa ja *elinikäisessä oppimisessa*

huomautus

Ammatinvalinta- ja uraohjauksen tavoitteena on auttaa asiakasta tunnistamaan edellytyksiään ja ammatillisia tavoitteitaan, arvioimaan niitä suhteessa työelämään ja koulutusmahdollisuuksiin sekä tekemään tämän perusteella työuraansa liittyviä tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

Käsittekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

Käsittekaavio 8. Opetus, ohjaus ja valmennus.

5 Oppiminen

42

oppiminen

määritelmä

prosessi, jossa yksilö omaksuu tai hankkii uusia tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä tai muuttaa olemassa olevia

huomautus

Määritelmässä käytetyllä ilmaisulla ”omaksuu tai hankkii” viitataan laajaan kirjoon toimintoja: esimerkiksi lapsi voi tiedostamattomasti sisäistää aikuisen käyttäytymistä tai sisäistää aikuisen arvoja; lapsi, nuori tai aikuinen voi tietoisesti harjoitella taitoja ja hankkia tietoja; yksilö voi pyrkiä pääsemään eroon haitalliseksi kokemastaan tavasta tai totutella hyödylliseen käyttäytymismalliin.

Vrt. käsite oppimaan oppiminen, joka voidaan määritellä prosessiksi, joka edistää yksilön kykyä omaksua uusia tai muuttaa olemassa olevia tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen oppiminen-käsitteen kanssa. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 28.9.2021.
<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c118>

Käsittekaavio: [Oppiminen](#)

43

elinikäinen oppiminen

määritelmä

[oppiminen](#), jossa yksilö iästä riippumatta omaksuu tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä

oppiminen, jota tapahtuu kaikissa yksilön elämän vaiheissa jonka tarkoituksena on edistää henkilön henkilökohtaista, yhteiskunnallista tai sosiaalista elämää tai työelämää

huomautus

Elinikäisestä oppimisesta on puhuttu koulutuspoliittisena tavoitteena 1960-luvulta alkaen. Unescon vuonna 1960 laatimassa määritelmässä yhdistyivät humaani arvopohja, pyrkimys demokratiaan sekä jatkuvan ihmisenä kasvamisen ihanne. Omat määritelmänsä käsitteelle ovat laatineet lisäksi ainakin EU, OECD ja YK.

Tilastokeskuksen määritelmä käsitteelle elinikäinen oppiminen on ”kaikki elämän aikana tapahtuva oppiminen, jonka tarkoituksena on kehittää yksilön tietoja, taitoja ja kykyjä henkilökohtaisessa, yhteiskunnallisessa tai sosiaalisessa elämässä ja/tai työelämässä”.

Elinikäisen oppimisen käsitteellä halutaan ilmaista, että oppimista tapahtuu myös muulloin kuin esimerkiksi perusopetuksen aikana ja henkilön ensimmäiseen tutkintoon tähtäävässä [koulutuksessa \(1\)](#). Elinikäinen oppiminen alkaa jo ennen oppivelvollisuutta ja jatkuu termin mukaisesti elämänkaaren loppuun saakka. Elinikäistä oppimista tapahtuu virallisen koulutusjärjestelmän mukaisten [koulutusten \(2\)](#) ja [työelämässä oppimisen](#) lisäksi myös harrastuksissa ja vapaa-ajalla.

Viime vuosina puhe elinikäisestä oppimisesta on saanut entistä voimakkaampia taloudellisia sävyjä, ja käsitteen kytkeytyminen perinteiseen kansansivistykseen ja [aikuiskoulutukseen](#) on heikentynyt. Nykyisin elinikäinen oppiminen -käsitteen ohella käytetäänkin usein käsitettä [jatkuva oppiminen](#). Tämän käsitteen käytön taustalla on usein käsitys siitä, että yksilön kiinnittyminen yhteiskuntaan tapahtuu pääasiassa tuottavaan työhön osallistumalla ja että työllistettävyys ja työmarkkinakelpoisuus edellyttävät jokaiselta jatkuvaa oppimista.

Käsite elinikäinen oppiminen voidaan nähdä käsitteen jatkuva oppiminen yläkäsitteenä (kuten esimerkiksi tässä sanastossa). Jotkin tahot puolestaan näkevät nämä käsitteet lähes synonyymisinä ja päällekkäisinä käsitteinä.

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitteeseen elinikäinen oppiminen. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 28.9.2021.
<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c753>

Käsittekaavio: [Oppiminen](#)

44

jatkuva oppiminen

määritelmä

elinikäinen oppiminen, jossa yksilö hankkii merkityksellisen elämän edellyttämää **osaamista** sekä kehittää erityisesti työelämän muuttuviin olosuhteisiin liittyvää osaamistaan

huomautus

Käsite jatkuva oppiminen voidaan nähdä käsitteen **elinikäinen oppiminen** alakäsitteenä (kuten tässä sanastossa) tai sen kanssa lähes synonyymisenä ja päällekkäisenä käsitteenä. Yhteistä elinikäiselle ja jatkuvalle oppimiselle on, että kumpaakin tapahtuu yksilön ikäkaudesta riippumatta ja kumpaakin voi tapahtua niin muodollisessa **koulutuksessa (1)** kuin epämuodollisemmissakin oppimistilanteissa. Erona voidaan nähdä, että jatkuva oppiminen liittyy erityisesti yksilön työllistettävyyden ja työmarkkinakelpoisuuden parantamiseen.

Jatkuvan oppimisen käsitteeseen liittyy ajatus, että yksilöillä, työnantajilla, yhteisöillä ja yhteiskunnalla on aiempaa ennakoivammat roolit: yksilöt hankkivat taitoja oma-aloitteisesti ja työnantajat, yhteisöt ja yhteiskunta tukevat yksilöitä itsensä toteuttamisessa.

Aiemmin on ajateltu, että yksilön elämänkaari voidaan jakaa kolmeen toisiaan seuraavaan, erilliseen jaksoon: opiskeluun, työuraan ja eläkkeellöoloon. Viimeaikaiseen keskusteluun jatkuvasta oppimisesta kuuluu näkemys, että nyt ja tulevaisuudessa yksilön elämänkaareissa on lukuisia erilaisia ja erimittaisia **oppimiseen** ja työelämään liittyviä jaksoja, jotka limittyvät toisiinsa.

Käsittekaavio: [Oppiminen](#)

45

avoin oppiminen

määritelmä

oppiminen, johon osallistumisen esteet on pyritty mahdollisimman pitkälle poistamaan

huomautus

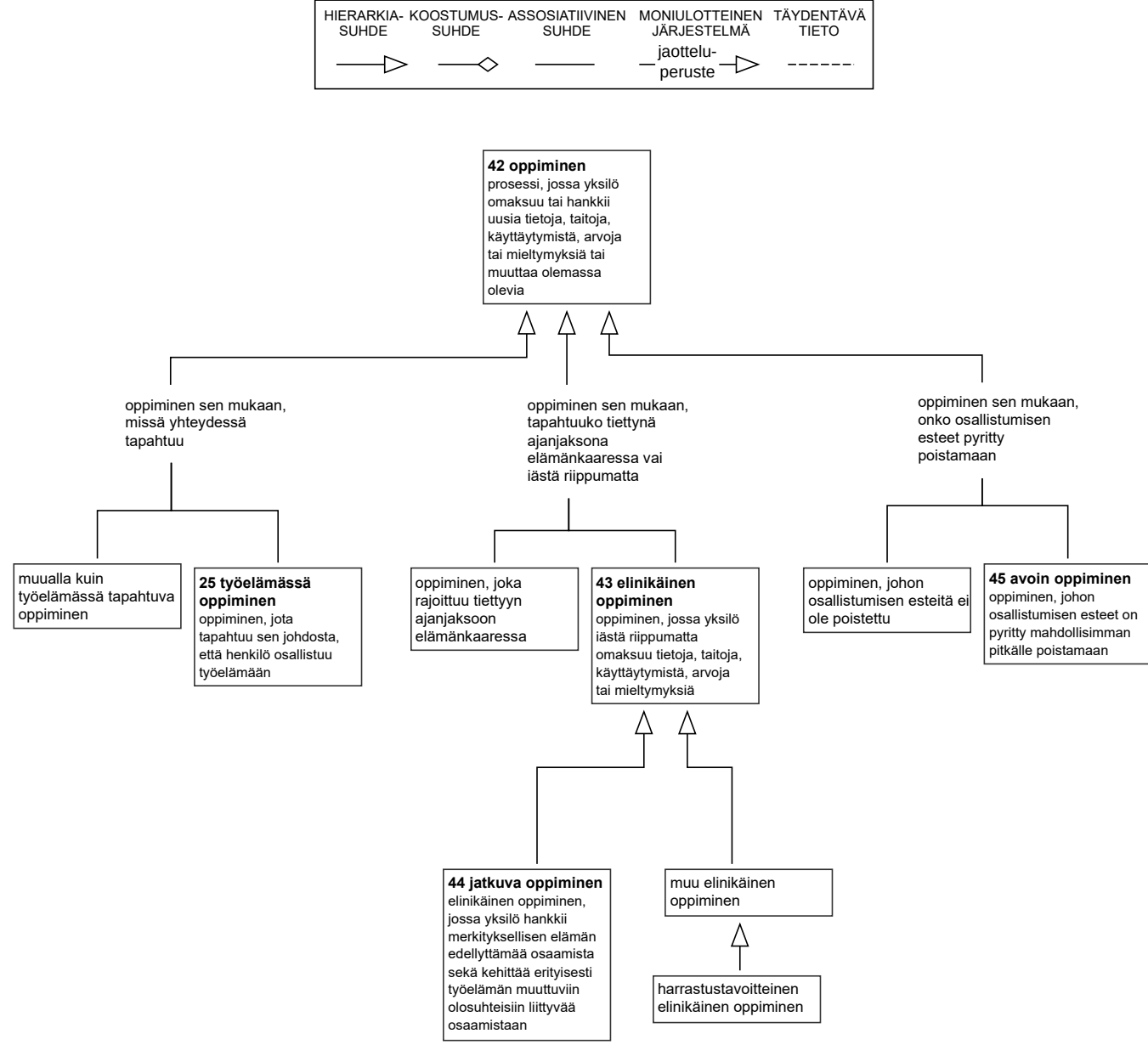
Oppimiseen osallistumisen esteet voivat liittyä esimerkiksi oppijan aistirajoitteeseen (kuten näkövamma), oppijan asunnon ja oppilaitoksen fyysisen välimatkaan, opintojen ajalliseen sijoittumiseen, oppijalta puuttuviin taloudellisiin resursseihin osallistua opintoihin, opetustarjonnan suppeuteen tai siihen, että **opetus** tai oppimateriaalit eivät ole oppijälähtöisesti suunniteltuja.

Avoin oppiminen tapahtuu usein digitaalista teknologiaa hyödyntäen; esimerkiksi kaikille avoimet verkkokurssit (engl. MOOC, massive open online course).

Mahdollisuuksia avoimeen oppimiseen voidaan tarjota niin muodollisessa koulutuksessa kuin vapaamuotoisemman oppimisen piirissäkin, ja näitä kahta koulutuksen tai oppimisen reittiä voidaan avoimen oppimisen mahdollistamiseksi myös yhdistää.

Käsittekaavio: [Oppiminen](#)

Käsittekaavio 9. Oppiminen.

6 Osaaminen ja kyvykkyys sekä osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

46

kyvykkyys

määritelmä

organisaation kyky toimia tarkoituksenmukaisella tavalla tietyllä osa-alueella sekä hyödyntää [osaamistaan](#) ja muita resurssejaan, jotta tavoitteet saavutetaan

huomautus

Organisaatiolla voi olla esimerkiksi kyvykkyys tuottaa jonkin tietyn rekisterin ylläpito.

Organisaatioiden kyvykkyuden voidaan ajatella muodostuvan kolmesta osakokonaisuudesta, joita ovat toimintamallit ja prosessit, henkilöstö ja [osaaminen](#) sekä tiedot ja järjestelmät.

Tässä sanastossa on omaksuttu näkökulma, jonka mukaan organisaatioilla ajatellaan olevan kyvykkyksiä ja että käsite [osaaminen](#) puolestaan liittyy nimenomaan yksilöihin, ei organisaatioihin. Organisaation kyvykkyysiin vaikuttaa siis kuitenkin osaltaan myös sille työskentelevien henkilöiden osaaminen.

Käsitekaavio: [Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen](#)

47

osaaminen; ~ kompetenssi <erityisesti kansainvälisissä yhteyksissä>

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu yksilöllä olevista tiedoista ja taidoista sekä valmiuksista käyttää niitä tiettyyn tarkoitukseen

huomautus

Osaamiseen sisältyvät henkilön tiedot ja taidot. Osaamiseen liittyvät myös henkilön käyttäytyminen, arvot, asenteet ja mieltymykset.

Osaaminen karttuu muun muassa työkokemuksen kautta.

Määritelmässä käytetyllä sanalla valmiudet viitataan muun muassa arvoihin, asenteisiin ja käyttäytymiseen.

Määritelmässä mainittu ”tietty tarkoitus” voi olla esimerkiksi työtehtävä tai ammatillinen tai henkilökohtainen kehittyminen.

Käsitekaaviot: [Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen](#) ja [Todistuksia](#)

48

todennettu osaaminen; sertifioitu osaaminen

määritelmä

[osaaminen](#), joka on saavutettu koulutusorganisaation tai muun organisaation vastuulla olevassa [koulutuksessa \(2\)](#) tai organisaation palveluksessa työskennellessä ja jonka olemassaolosta kyseinen organisaatio on antanut [todistuksen \(1\)](#), tai osaaminen, joka on saavutettu muulla tavalla ja jonka olemassaolosta kolmas osapuoli on antanut todistuksen (1)

huomautus

Mikäli osaaminen on saavutettu esimerkiksi koulutusjärjestelmän mukaisessa [koulutuksessa \(2\)](#), osaaminen voidaan todentaa koulutusorganisaation myöntämällä [todistuksella \(2\)](#). Työelämässä hankittu osaaminen voidaan todentaa esimerkiksi työnantajan antamalla [työtodistuksella](#).

Määritelmän loppuosa ”osaaminen, joka on saavutettu muulla tavalla ja jonka olemassaolosta kolmas osapuoli on antanut todistuksen” viittaa esimerkiksi osaamiseen, jonka henkilö on saavuttanut yrittäjänä toimimalla tai itseoppimalla. Tällaisen osaamisen todentajina voivat toimia esimerkiksi kyseisen henkilön tuotteita tai palveluita hankkineet asiakkaat.

Osaaminen voidaan tunnistaa, vaikkei sitä olisi todennettu, mutta ainoastaan todennettu osaaminen voidaan tunnustaa. Vrt. [osaamisen tunnistaminen](#) ja [osaamisen tunnustaminen](#).

Käsitekaavio: [Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen](#)

49

osaamisen tunnistaminen

määritelmä

toimenpide, jossa henkilön esittämien asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten perusteella selvitetään henkilön *osaaminen* sekä muut lähtökohdat suhteessa asetettuun tavoitteeseen

huomautus

Osaamisen tunnistamista voi tehdä esimerkiksi koulutustoimija, työhallinto (kuten TE-palvelut), työnantajaorganisaatio tai *pätevyystodistuksista* rekisteriä pitävä toimija. Osaamisen tunnistamista on olemassa säänneltyä ja sääntelemätöntä.

Koulutuksissa (2) osaaminen, joka on hankittu kyseisen koulutuksen (2) ulkopuolella, voidaan tunnistaa ja tunnustaa esimerkiksi osaksi suoritettavaa tutkintoa tai *tutkinnon osaa*. Tällainen osaaminen tunnistaminen ja tunnustaminen on usein säänneltyä; esimerkiksi laissa ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) on säännökset osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessista.

Työhallinnossa pyritään tunnistamaan työnhakijan osaamista. Työhallinnon edustajat pyrkivät tunnistamaan työnhakijalla olevia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka voisivat olla hänelle hyödyksi työmarkkinoilla kyseistä henkilöä kiinnostavilla aloilla. Työnhakijan erityistaidot eivät käy välttämättä ilmi esimerkiksi tutkintotodistuksista, vaan ne voivat olla *koulutusten (2)* ulkopuolella saavutettuja; tällainen osaaminen täytyy tunnustaa esimerkiksi keskustelujen avulla. Työhallinnossa tapahtuvasta osaamisen tunnistamisesta ei ole erityisiä säännöksiä lainsäädännössä.

Käsite vastaa sisällöllisesti osittain Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen osaamisen tunnistaminen -käsitettä. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 16.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c628>

Ks. myös *osaamisen tunnustaminen*.

Käsittekaavio: [Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen](#)

50

osaamisen tunnustaminen

mieluummin kuin: aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla>;

AHOT <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla>;

ahotointi <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla>

määritelmä

toimenpide, jossa henkilön *osaamisen* todetaan täyttävän tutkinnon tai *tutkinnon osan* vaatimukset tai antavan henkilölle tietyn rekisteröitävän *pätevyyden*

huomautus

Osaamisen tunnustamista voi tehdä esimerkiksi koulutustoimija tai *pätevyystodistuksista* rekisteriä pitävä toimija. Työhallinnossa ei tehdä (esimerkiksi työnhakijoiden) osaamisen tunnustamista, mutta työnhakijaa voidaan ohjata esimerkiksi suorittamaan tutkinto ja saamaan tunnustettu osaamisensa sillä tavoin tunnustetuksi.

Jotta hankittu osaaminen voidaan tunnustaa, se tulee todentaa. Todentaminen voi tapahtua esimerkiksi opiskelijan esittämällä *todistuksella (1)*. Vrt. *todennettu osaaminen*.

Koulutuksissa (2) osaaminen, joka on hankittu kyseisen koulutuksen (2) ulkopuolella, voidaan tunnistaa ja tunnustaa esimerkiksi osaksi suoritettavaa tutkintoa tai *tutkinnon osaa*. Tällainen *osaaminen tunnistaminen* ja tunnustaminen on usein säänneltyä; esimerkiksi laissa ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) on säännökset osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessista.

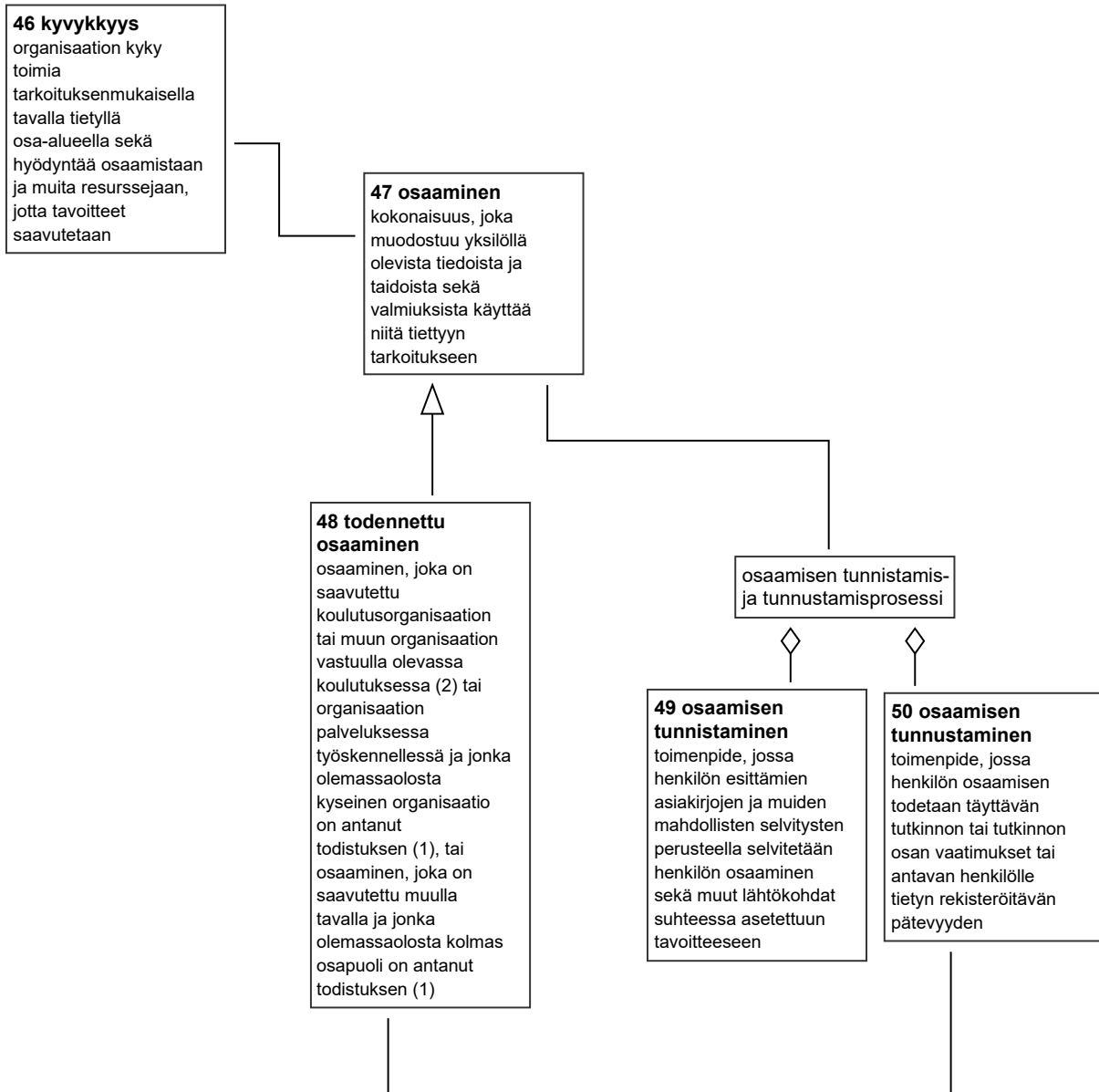
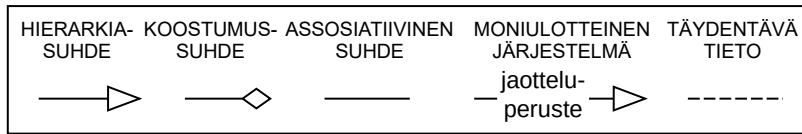
aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen; AHOT; ahotointi: Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla käytetään myös termimuotoa aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen. Se on sanastossa merkitty epäsuositettavaksi muodoksi, koska siitä saattaa syntyä virheellinen mielikuva, että tunnustettavan osaamisen täytyisi olla hankittu esimerkiksi ennen koulutuksen (2) aloittamista. (Osaaminen on kuitenkin aina hankittu ennen tunnustamistoimenpidettä.)

Käsite vastaa sisällöllisesti osittain Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen osaamisen tunnistaminen -käsitettä. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 16.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c629>

Ks. myös *todennettu osaaminen*.

Käsittekaavio: [Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen](#)

Käsitekaavio 10. Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.

7 Pätevyys ja kelpoisuus

51

pätevyys; ammattipätevyys

määritelmä

ominaisuus, joka ilmentää sitä, että henkilöllä on riittävä *osaaminen*, jota edellytetään tietyssä ammatissa toimimiseksi, työhön tai työtehtävään valituksi tulemiseksi tai työn tai työtehtävän hoitamiseksi

huomautus

Pätevyyden saavuttaminen voi edellyttää esimerkiksi tietyn *koulutuksen* (2), tutkinnon tai kokeen suorittamista tai tiettyä työkokemusta.

Pätevyyteen vaadittavat seikat voivat olla säädösperusteisia. Pätevyyteen vaadittavat seikat voivat olla myös työnantajan määrittämiä. Joissakin tapauksissa pätevyyden perusedellytyksistä säädetään laissa ja niiden lisäksi voi olla työnantajakohtaisia pätevyysvaatimuksia.

Esimerkki pätevydestä, jonka saavuttamisen edellytyksistä on säännökset lainsäädännössä, on kuorma-autonkuljettajan ammattipätevyys.

Pätevyyksistä ylläpidetään rekistereitä, esimerkiksi Valviran ylläpitämät sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterit.

Käsitteet pätevyys ja *kelpoisuus* ovat toistensa lähikäsitteitä. Erona on muun muassa, että kelpoisuus on sisällöltään pätevyyttä laajempi käsite (kelpoisuuteen voi sisältyä muitakin ominaisuuksia kuin osaamista, kuten ikä ja kansalaisuus) ja että kelpoisuus liittyy käsitteenä perinteisesti erityisesti julkiseen hallintoon ja sen virkoihin.

Esimerkiksi henkilö voi olla luokanopettajaksi pätevä (hänellä on tehtävässä toimimiseen tarvittava osaaminen koulutuksen (2) ja työkokemuksen kautta) mutta ei kelpoinen (hänellä ei ole voimassaolevien kelpoisuusvaatimusten mukaista tutkintoa.)

Käsite vastaa sisällöllisesti osittain Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitettä pätevyys. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 17.11.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c763>

Käsittekaaviot: [Pätevyys ja kelpoisuus](#) ja [Todistuksia](#)

52

kelpoisuus; > virkakelpoisuus

määritelmä

ominaisuus, joka ilmentää sitä, että henkilö täyttää virkaan tai julkisen hallinnon työsuhteeseen valituksi tulemisen edellytykset

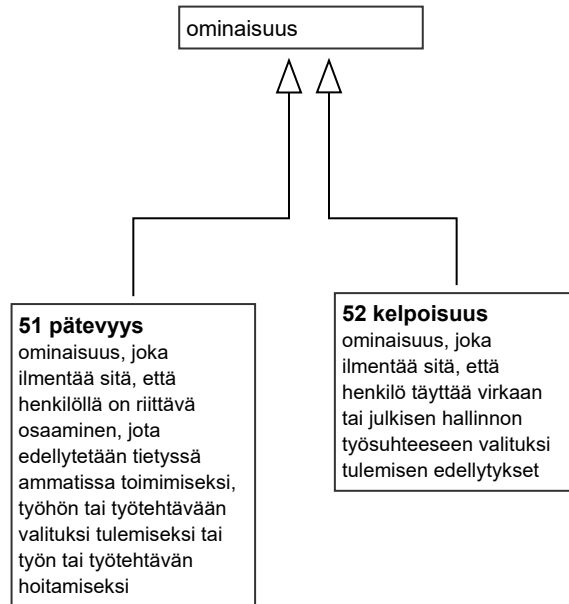
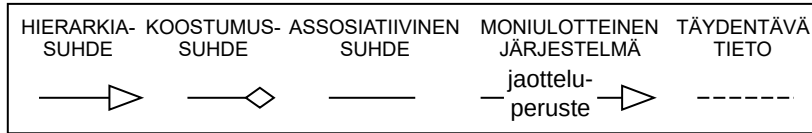
huomautus

Esimerkiksi valtion tai kunnan virkaan valituksi tulemisen edellytyksiä voidaan kuvata kelpoisuusehdoilla. Yleisiä, kaikkiin virkoihin liittyviä, kelpoisuusehtoja voivat olla esimerkiksi ikä, kielitaito ja kansalaisuus. Lisäksi voi olla erityisiä virkakohtaisia kelpoisuusehtoja, jotka voivat liittyä esimerkiksi suoritettuihin tutkintoihin tai tietynlaiseen kokemukseen tai perehtyneisyyteen.

Käsitteet kelpoisuus ja *pätevyys* ovat toistensa lähikäsitteitä. Erona on muun muassa, että kelpoisuus on sisällöltään pätevyyttä laajempi käsite (pätevyys liittyy nimenomaan *osaamiseen*; kelpoisuuteen voi sisältyä muitakin ominaisuuksia, kuten ikä tai kansalaisuus) ja että kelpoisuus liittyy käsitteenä erityisesti virkoihin ja julkisen hallinnon työsuhteisiin.

Käsite on suppeampi kuin Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsite kelpoisuus. Luettu 17.11.2021. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c755>

Käsittekaavio: [Pätevyys ja kelpoisuus](#)

Käsitekaavio 11. Pätevyys ja kelpoisuus.

8 Todistus

53

todistus (1)

määritelmä

jonkin seikan todistava asiakirja

huomautus

Todistus (1) toimii tässä sanastossa yläkäsitteenä *koulutukseen (1)* liittyville todistuksille, *työtodistukselle*, *pätevyystodistukselle* ja muun muassa osaamistodistukselle. Osaamistodistus-käsitettä ei ole tässä sanastossa määritelty; se on tarkoitus määritellä myöhemmin opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta laadittavassa Opetus- ja koulutussanastossa (OKSA).

Käsittekaavio: [Todistuksia](#)

54

koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus; todistus (2)

määritelmä

asiakirja, joka todistaa koulutusjärjestelmän mukaiseen *opetukseen* tai *koulutukseen (1)* osallistumisesta, *koulutuksen (2)*, tutkinnon, oppimäärän tai näytön suorittamisesta, *oppimisen* tai opintojen etenemisestä tai muusta oppijan koulutusprosessiin liittyvästä tapahtumasta tai seikasta

huomautus

Koulutusjärjestelmä on määritelty Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) toisessa laitoksessa seuraavasti: ”kokonaisuus, joka kattaa Suomessa lakisääteisesti tarjottavan varhaiskasvatuksen ja *koulutuksen (1)* sekä tiedot koulutuksen (1) eri vaiheiden suorittamisjärjestyksestä ja mahdollisesta ikäsidonnaisuudesta sekä koulutuksen (1) vaiheiden kestosta”.

Esiopetuksessa käytettävä todistustyyppi on lukuvuoden päätteeksi annettava esiopetuksen osallistumistodistus.

Perusopetuksessa käytettävät todistustyytit ovat lukuvuositodistus, välitodistus, päättötodistus ja erotodistus sekä erityiseen tutkintoon liittyvät *todistukset (1)* eli todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta, todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä ja todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Ammatillisessa koulutuksessa todistustyytit ovat tutkintotodistus, todistus suoritetuista tutkinnon osista, todistus opiskelijan osaamisesta, todistus suoritetusta valmentavasta koulutuksesta, todistus suoritetuista koulutuksen osista ja todistus koulutukseen osallistumisesta (yhtäältä tutkintokoulutukseen ja toisaalta valmentavaan koulutukseen osallistumisesta). Lisäksi ammatillisessa koulutuksessa voidaan antaa todistus osaamisesta.

Lukiokoulutuksessa käytettävät todistustyytit ovat päättötodistus, todistus lukion oppiaineen oppimäärän suorittamisesta ja erotodistus. Päättötodistukseen voi sisältyä liitteinä muita todistuksia (1).

Korkeakouluissa käytettäviin todistustyypeihin kuuluu muiden muassa tutkintotodistus. Lisäksi korkeakouluissa (1) annetaan todistuksia esimerkiksi *erikoistumiskoulutuksen* suorittamisesta. Korkeakoulun (1) opiskelijalle voidaan antaa todistus suoritetuista opinnoista myös opiskelun kestäessä. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen todistuksista säädetään asetuksissa [794/2004](#) ja [1129/2014](#).

Vapaassa sivistystyössä yleisimmin käytettävä todistustyyppi on osallistumistodistus. Käytössä on myös todistus opiskelijan osaamisesta.

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen todistus-käsitteeseen.

Ensisijaista termiä, määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 28.9.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1386>

Käsittekaavio: [Todistuksia](#)

55

muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus

määritelmä

asiakirja, joka todistaa muuhun kuin koulutusjärjestelmän mukaiseen *koulutukseen (2)* osallistumisesta tai sen suorittamisesta

huomautus

Muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyviä todistuksia ovat esimerkiksi eri ammatteihin liittyvät sertifikaatit.

Vrt. *koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus*.

Käsittekaavio: [Todistuksia](#)

56

työtodistus

määritelmä

työnantajan työntekijälle työsuhteen päätyttyä antama *todistus (1)* työsuhteesta

huomautus

Työsopimuslain (55/2001) mukaan työntekijällä on oikeus työsuhteen päättyessä saada pyynnöstään työnantajalta kirjallinen todistus työsuhteen kestosta ja työtehtävien laadusta. Työntekijän nimenomaisesta pyynnöstä todistuksessa on lisäksi mainittava työsuhteen päättymisen syy sekä arvio työntekijän työtaidosta ja käytöksestä. Työtodistuksesta ei saa ilmetä muuta kuin mitä sen sanamuodosta käy ilmi.

Käsittekaavio: [Todistuksia](#)

57

pätevyystodistus

määritelmä

todistus (1) henkilön saavuttamasta *pätevyydestä*

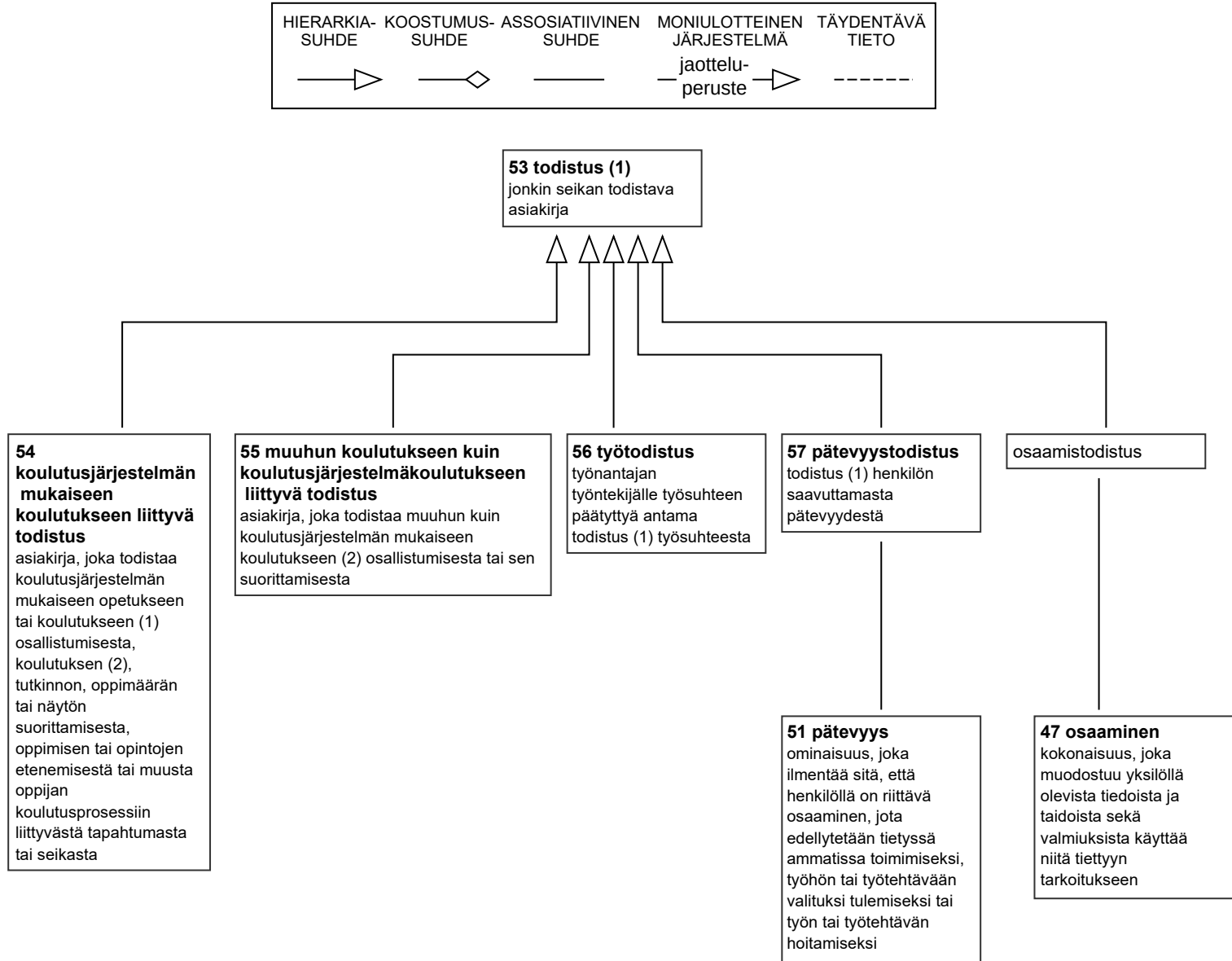
huomautus

Esimerkiksi sähkötoiden johtajalla on oltava kyseisiin töihin oikeuttava pätevyystodistus. Sähkötoiden johtajaksi tähtäävän henkilön pätevyuden arvioi ja hänelle pätevyystodistuksen antaa pätevyuden arviointilaitos (tässä tapauksessa Henkilö- ja yritysarviointi SETI Oy).

Muita pätevyystodistuksia ovat esimerkiksi lääkelupa (todistus siitä, että henkilö on pätevä antamaan lääkkeitä potilaille) ja sisäilmatarkastajan pätevyystodistus.

Tiedot henkilöiden saavuttamista pätevyyksistä voidaan tallentaa toimialakohtaisiin rekistereihin. Rekistereitä ylläpitävät muun muassa opetushallitus ja Valvira. Ote rekisteristä voi toimia pätevyystodistuksena.

Käsittekaavio: [Todistuksia](#)

Hakemisto

Hakemiston numerot viittaavat termitietuenumeroihin.

AHOT	50	koulutuslainsäädännössä säännelty	
ahotointi	50	koulutustoiminta	5
aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen	50	muuntokoulutus	13
aikuiskoulutus	9	ohjaus	37
aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus ...	14	omaehtoinen koulutus	10
ammattillinen työvoimakoulutus	17	opetus	36
ammattillisesti suuntautunut työvoimakoulutus	17	opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä	
ammattillisia valmiuksia lisäävä koulutus	19	säännelty koulutustoiminta	4
ammatinvalinta- ja uraohjaus	41	opintokokonaisuus	35
ammattikorkeakouluharjoittelu	30	oppimaan oppiminen; ks. oppiminen.....	42
ammattipätevyys	51	oppiminen	42
avoin oppiminen	45	oppisopimuskoulutus	27
ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen		orientaatiojakso	16
työvoimakoulutus	19	osaaminen	47
elinikäinen ohjaus	40	osaamisen tunnustaminen	49
elinikäinen oppiminen	43	osaamisen tunnustaminen	50
erikoistumiskoulutus	24	osaamiskokonaisuus (1)	32
erikoistumisopinnot	24	osaamiskokonaisuus (2)	33
F.E.C.-koulutus; ks. kehittämiskoulutus.....	21	pätevyys	51
Further Educated with Companies -koulutus; ks.		pätevyystodistus	57
kehittämiskoulutus.....	21	rekrytointikoulutus	18
henkilöstökoulutus	11	rekrytoiva koulutus	18
jatkuva oppiminen	44	rekrytoiva työvoimakoulutus	18
kartoitusjakso	16	sertifioitu osaaminen	48
kehittämiskoulutus	21	sopimus oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä;	
KEKO-koulutus	21	ks. oppisopimuskoulutus.....	27
kelpoisuus	52	todennettu osaaminen	48
kelpoisuusehdot; ks. kelpoisuus.....	52	todistus (1)	53
kompetenssi	47	todistus (2)	54
korkeakouluharjoittelu	30	tutkinnon osa	34
korkeakoulujen erikoistumiskoulutus	24	työelämä; ks. työelämässä oppiminen.....	25
kotoutumiskoulutus	14	työelämässä oppiminen	25
koulutus (1)	7	työharjoittelu (1)	30
koulutus (2)	8	työharjoittelu (2)	26
koulutusjärjestelmä; ks. koulutusjärjestelmän		työpaikalla järjestettävä koulutus	26
mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus.....	54	työpaikalla järjestettävä ohjaus	29
koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä		työpaikalla opiskelu	26
todistus	54	työpaikalla oppiminen	25
koulutuskokeilu	31	työpaikkaohjaus	29
koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta		työssä oppiminen	26
.....	2	työssäoppiminen	26
koulutuslainsäädäntö	3	työtodistus	56
koulutussopimukseen perustuva koulutus	28	työvoimakoulutus	15
koulutussopimuskoulutus; ks. koulutussopimukseen		työvoimapoliittinen koulutus	15
perustuva koulutus.....	28	täydennyskoulutus	12
koulutustarpeen ja soveltuvuuden arviointijakso ...	16	valmennus	39
koulutustoiminta	1	valtionosuus	23
kyvykkyys	46	valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus	22
markkinaehtoinen koulutustoiminta	6	vertaisohjaus	38
muuhun koulutukseen kuin		virkakelpoisuus	52
koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä		VOS-työvoimakoulutus	22
todistus	55	yhteishankintakoulutus	20
muun hallinnonalan kuin opetushallinnon			